

Wel of geen tekortkoming?

Een onderzoek naar de zorgplicht en de aansprakelijkheid van de
beschermingsbewindvoerder

Naam student:	Laura Pot
Studentnummer:	348383
Onderwijsinstelling:	Saxion Hogeschool
Opleiding:	Sociaal Juridische Dienstverlening
Afstudeerperiode:	Februari – juni 2017
Opdrachtgever:	Spectrum Bewindvoering
Praktijkcoach:	Dhr. A. Beugel
Eerste lezer:	Mw. mr. O.C. IJzerman – Boute
Tweede lezer:	Mw. mr. A.H.T. Hoogland

Heino, 8 mei 2017

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie dat is geschreven in het kader van de afronding van mijn opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening aan Saxion Hogeschool te Deventer. De zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder staat bij dit afstudeeronderzoek centraal. Door mijn eigen ervaringen als assistent bewindvoerder is de interesse ontstaan voor dit afstudeeronderwerp.

Graag wil ik Antoine Beugel bedanken voor de begeleiding, de gesprekken en de mogelijkheid om dit onderzoek binnen zijn organisatie te verrichten. Ten tweede wil ik Olga IJzerman-Boute bedanken voor de gesprekken, begeleiding en feedback die ik heb mogen ontvangen. Ten derde wil ik Anne-Marie Hoogland bedanken voor de feedback die ik heb mogen ontvangen. Als laatste wil ik de medewerkers van Spectrum Bewindvoering, dhr. E. Freriksen en mevr. A. Bieshaar bedanken voor de tijd die zij hebben vrij gemaakt om mij te woord te staan.

Ik wens u veel leesplezier!

Heino, 8 mei 2017

Laura Pot

Samenvatting

Het centrale begrip van dit onderzoek is ‘de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder’. Op het moment dat de beschermingsbewindvoerder zijn taken niet uitvoert als een goed bewindvoerder, is er sprake van een schending van de zorgplicht. Het doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen wanneer hier sprake van is en in hoeverre de bewindvoerder aansprakelijk gesteld kan worden voor de geleden schade van de rechthebbende. Verder hebben de resultaten als doel om bewustwording te creëren bij de medewerkers van Spectrum Bewindvoering. De aanbevelingen dienen dit te vergroten en zullen een bijdrage leveren aan de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden van de bewindvoerder en zijn medewerkers. Om dit te kunnen bereiken is er een probleemstelling opgesteld. Die luidt als volgt:

Wanneer schendt de beschermingsbewindvoerder de zorgplicht en in hoeverre kan hij aansprakelijk gesteld worden voor de geleden schade?

Om hier een antwoord op te krijgen, zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Wanneer is er, gezien vanuit de jurisprudentie over de periode 2010 tot en met 2016, sprake van schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?
2. In welke gevallen wordt de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld voor de geleden schade indien de zorgplicht geschonden is?
3. In hoeverre kunnen de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering leiden tot een schending van de zorgplicht?
4. In welke mate heeft het toezicht van de kantonrechter van de rechtbank Overijssel invloed op de schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?

Vervolgens zijn de onderzoeksvragen beantwoord aan de hand van een jurisprudentieonderzoek, deskresearch en interviewresultaten. Alle uitspraken van de rechtbanken, gerechtshoven en de Hoge Raad over de betreffende periode zijn onderzocht. Zodra de werkzaamheden die in de wet en de kwaliteitsverordening van de BPBI niet uitgevoerd worden heeft dit een schending van de zorgplicht tot gevolg. Voor de overige werkzaamheden geldt dat dit afhankelijk is van de situatie van de rechthebbende. Het belangrijkste resultaat uit de deskresearch is dat Spectrum Bewindvoering werkprocessen heeft opgesteld voor het merendeel van de werkzaamheden zoals die in het Besluit kwaliteitsverordening curatele, beschermingsbewind en mentorschap staan beschreven. Uit het interview met de financieel medewerkers toezicht van rechtbank Overijssel is gebleken dat zij en de kantonrechter een grote mate van toezicht hebben. Dit komt door de manier waarop zij de documenten controleren die een beschermingsbewindvoerder moet aanleveren.

Er is geconcludeerd dat er veel werkzaamheden zijn die bij de taakuitvoering van een beschermingsbewindvoerder horen. Bij het niet uitvoeren daarvan kan de schending van de zorgplicht en aansprakelijkheid van de schade het gevolg zijn. Wanneer dit het geval is, is afhankelijk van de situatie van de rechthebbende. Wat is er onderling afgesproken, wat is de omvang van het beschermingsbewind en hoe wilsbekwaam is de rechthebbende zelf?

De aanbevelingen van dit onderzoek zien toe op verbeterpunten, zodat voorkomen kan worden dat de beschermingsbewindvoerder van Spectrum Bewindvoering zijn zorgplicht schendt. Zo is er aanbevolen om per rechthebbende te bekijken welke werkzaamheden er uitgevoerd moeten worden. Verder is er aanbevolen om het werkproces voor het opstellen van een boedelbeschrijving nader te specificeren. Voor het aanvragen van bijzondere bijstand is geadviseerd om een nieuw werkproces op te stellen.

Afkortingenlijst

AMvB:	Algemene Maatregel van Bestuur
BPBI:	Branchevereniging Professionele Bewindvoerders en Inkomensbeheerders
BW:	Burgerlijk Wetboek
CRPD:	VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap
DUO:	Dienst Uitvoering Onderwijs
Hof:	Gerechtshof
HR:	Hoge Raad
Landelijk Kwaliteitsbureau CBM:	Landelijk Kwaliteitsbureau Curatele, Beschermingsbewind en mentorschap
LOVCK:	Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton
MSNP:	Minnelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen
NVVK:	Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren
PGB:	Persoonsgebonden budget
SJD:	Sociaal Juridische Dienstverlening
SWZ:	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Rb.:	Rechtbank
Rv:	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
WSNP:	Wettelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Afkortingenlijst	4
Hoofdstuk 1: Inleiding	8
§ 1.1 Inleiding	8
§ 1.2 Aanleiding	8
§ 1.3 Opdrachtgever	10
§ 1.4 Doelstelling	10
§ 1.5 Probleemstelling	11
§ 1.6 Onderzoeksvragen	11
§ 1.7 Afbakening van begrippen	11
§ 1.8 Betrokkenen en belanghebbenden	12
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	13
§ 2.1 Inleiding	13
§ 2.2 Ontstaan beschermingsbewind	13
§ 2.3 Toename beschermingsbewind	13
§ 2.4 Bijzondere bijstand bewindvoerderskosten	15
§ 2.5 Toename schuldenproblematiek	15
Hoofdstuk 3: Juridisch kader	17
§ 3.1 Inleiding	17
§ 3.2 Beschermingsmaatregelen	17
§ 3.2.1 Curatele	17
§ 3.2.2 Beschermingsbewind	17
§ 3.2.3 Mentorschap	17
§ 3.3 Beschermingsbewind	18
§ 3.4 Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap	18
§ 3.5 Werkzaamheden beschermingsbewindvoerder	20
§ 3.6 Zorgplicht en aansprakelijkheid	21
§ 3.7 Algemene voorwaarden Spectrum Bewindvoering	22
§ 3.8 Toezicht	23
§ 3.9 Besluit kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren	23
§ 3.9.1 Werkprocessen	24

§ 3.9.2 Waarborging	25
§ 3.10 Kwaliteitsverordening BPBI	26
Hoofdstuk 4: Methodologische verantwoording	28
§ 4.1 Inleiding	28
§ 4.2 Centrale vraagstelling	28
§ 4.3 Onderzoeksmethoden	28
Hoofdstuk 5: Onderzoeksresultaten	32
§ 5.1 Onderzoeksresultaten van onderzoeksvragen 1 en 2	32
§ 5.1.1 Inleiding	32
§ 5.1.2 Resultaten	32
§ 5.1.3 Toelichting resultaten	32
§ 5.2 Onderzoeksresultaten van onderzoeksvraag 3	35
§ 5.2.1 Inleiding	35
§ 5.2.2 Werkprocessen	35
§ 5.2.3 Interview medewerkers Spectrum Bewindvoering	38
§ 5.3 Onderzoeksresultaten van onderzoeksvraag 4	39
§ 5.3.1 Inleiding	39
§ 5.3.2 Interviewresultaten	40
Hoofdstuk 6: Analyse	42
§ 6.1 Analyse onderzoeksvraag 1	42
§ 6.1.1 Inleiding	42
§ 6.1.2 Analyse	42
§ 6.2 Analyse onderzoeksvraag 2	47
§ 6.2.1 Inleiding	47
§ 6.2.2 Analyse	47
§ 6.2.3. Algemene voorwaarden Spectrum Bewindvoering	49
§ 6.3 Analyse onderzoeksvraag 3	49
§ 6.3.1. Inleiding	49
§ 6.3.2 Analyse werkprocessen	49
§ 6.3.3 Analyse van interviewresultaten	53
§ 6.4 Analyse onderzoeksvraag 4	54
§ 6.4.1 Inleiding	54
§ 6.4.2. Analyse wetsartikelen	55
Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen	57

Onderzoeksvraag 1	57
Onderzoeksvraag 2	57
Onderzoeksvraag 3	57
Onderzoeksvraag 4	58
Probleemstelling	59
Bronnenlijst	60
Bijlage 1: Onderzoekresultaten jurisprudentieonderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 2: Werkprocessen Spectrum Bewindvoering	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 3: Interview met medewerkers van Spectrum Bewindvoering	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.1 Interview met de heer E. Hollander	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2 Interview met mevrouw L. Pouwels-IJspeerd	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3 Interview met mevrouw M. van den Noort	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.4 Interview met de heer E. Oordt	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 4: Interview met de heer Freriksen en mevrouw Bieshaar	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 5: Verklaring eigen werk	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Hoofdstuk 1: Inleiding

§ 1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt als eerste de aanleiding van het onderzoek aan bod. Daarna wordt de organisatie van de opdrachtgever besproken. Vervolgens worden de doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen uitgewerkt. Als laatste komen de betrokkenen en belanghebbenden van dit onderzoek aan bod.

§ 1.2 Aanleiding

Per 1 januari 2014 heeft Fred Teeven, destijds Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, een wetswijziging doorgevoerd met betrekking tot curatele, beschermingsbewind en mentorschap. Er zijn twee redenen waarom de wetgeving rondom de beschermingsmaatregelen gewijzigd moest worden. Ten eerste is in 2006 Stichting BDG Kleingeld failliet verklaard. Ondanks de verplichting¹ om een nieuwe rekening te openen voor het inkomen van de rechthebbenden, hebben zij dit nagelaten. Tijdens het faillissement is het vermogen van de rechthebbenden op de concurrente schuldenlijst geplaatst. Uiteindelijk hebben de rechthebbenden ongeveer 40% van hun vermogen teruggekregen. Om in de toekomst te voorkomen dat een beschermingsbewindvoerder failliet verklaart kan worden en dat zijn cliënten daar de dupe van worden, heeft minister Donner het belang van een branchevereniging benoemd. Hij is van mening dat een bewindvoerder alleen benoemd kan worden door de kantonrechter, indien hij aangesloten is bij een branchevereniging.²

De tweede reden is gelegen in het VN-verdrag CRPD. Het doel van dit verdrag is om alle grondrechten en fundamentele vrijheden van mensen met een beperking te bevorderen, te beschermen en te verzekeren. Dit is volledig gericht op een effectieve participatie van deze mensen.³ Op het moment dat er beslist moet worden over de handelingsbekwaamheid van een persoon, moet er rekening gehouden worden met de proportionaliteit en subsidiariteit.⁴ Dit betekent dat de beschermingsmaatregel niet verder mag ingrijpen dan strikt noodzakelijk is. Daarnaast moet de zelfredzaamheid van de rechthebbende bevorderd worden.

Verder waren er ontwikkelingen gaande die door de wetswijziging onderdrukt konden worden. Zo bleek in de praktijk dat er veel gebruik werd gemaakt van de aanbevelingen van het LOVCK. De wettelijke regeling gaf onvoldoende handvaten met betrekking tot de beloning van de beschermingsbewindvoerders. Tevens is er sprake van een toename van het aantal ‘schuldenbewinden’. Hierdoor dient de beschermingsbewindvoerder extra werkzaamheden te verrichten, terwijl het niet duidelijk was wat van beide partijen verwacht mocht worden.⁵

Als gevolg van bovengenoemde redenen is de doelstelling van de wetswijziging tot stand gekomen. Het doel van de wetswijziging is om de onvoldoende zelfredzame mensen toch voldoende toegang te bieden tot curatele, beschermingsbewind en mentorschap. Daarnaast moeten deze mensen door deze maatregel voldoende beschermd worden tegen onrechtmatig handelen van de beschermingsbewindvoerder. Om dit te kunnen bereiken mag de maatregel niet verder ingrijpen dan noodzakelijk is. Indien mogelijk wordt de zelfredzaamheid van de

¹ Artikel 1:436 lid 4 BW.

² Kamerstukken II 2007, 5514765/07/06.

³ Artikel 3 CRPD.

⁴ Artikel 12 lid 4 CRPD.

⁵ Kamerstukken II 2011/12, 33054, nr. 3, p. 2.

rechthebbende bevorderd. Verder wordt de omgeving van de rechthebbende erbij betrokken. Hoe meer zij betrokken is, hoe minder vatbaar de rechthebbende voor misbruik is. Het kan voorkomen dat er in de omgeving van de rechthebbende geen personen bereid of geschikt zijn om de vertegenwoordiging op zich te nemen. Er dient dan gekeken te worden naar een professionele curator, beschermingsbewindvoerder of mentor.⁶

Met deze wetswijziging zijn er twaalf wijzigingen doorgevoerd in Boek 1 van het BW. Deze wijzigingen worden in hoofdstuk drie nader uitgewerkt. De wijzigingen die relevant zijn voor dit onderzoek hebben betrekking op de taken van de beschermingsbewindvoerder en het invoeren van de kwaliteitseisen. De taken van de beschermingsbewindvoerder zijn specifieker gemaakt, omdat er onduidelijkheid tussen de rechthebbende en de bewindvoerder ontstond. Zo moet de beschermingsbewindvoerder een goed financieel beheer voeren en alle handelingen verrichten die bijdragen aan een goed bewind. Wat de omvang hiervan is, is volgens de wetgever afhankelijk van de situatie van de rechthebbende. Daarnaast is het bij aanvang van het bewind van belang dat het voor beide partijen duidelijk is wat van elkaar verwacht mag worden. Dit dient schriftelijk vastgelegd te worden middels een plan van aanpak.⁷

Uit het faillissement van Stichting BDG Kleingeld is gebleken dat het toezicht op de bedrijfsvoering van een beschermingsbewindvoerder cruciaal kan zijn. De kantonrechter houdt toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder, maar heeft geen zicht op de bedrijfsvoering. Daarom zijn er kwaliteitseisen opgesteld voor de bedrijfsvoering, opleiding en integriteit. Beschermingsbewindvoerders met meer dan drie rechthebbenden moeten aan de kwaliteitseisen voldoen. Ieder jaar moeten zij aan de hand van een accountantsverklaring aantonen dat aan alle eisen wordt voldaan. Het is een tijdrovende taak voor de kantonrechter om de verklaringen te controleren. Daarom is per 1 januari 2016 het controleren van de kwaliteitseisen ondergebracht bij Landelijk Kwaliteitsbureau CBM. Dit bureau is gevestigd in rechtbank Oost-Brabant.⁸ De kantonrechter houdt nog wel toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden, maar het toezicht op de kwaliteitseisen is uitbesteed.

Beschermingsbewindvoerders die aangesloten zijn bij de BPBI zijn gehouden aan haar kwaliteitsverordening.⁹ Vanaf de oprichting in 2004 werkt de BPBI al met een kwaliteitsreglement. Het doel daarvan is om de kwaliteit van de producten en diensten van haar leden te verbeteren. In 2011 is het reglement vervangen door een kwaliteitsverordening. De voorganger van minister F. Teeven, minister E. Hirsch Ballin, heeft bij het beantwoorden van Kamervragen destijds kenbaar gemaakt dat de wetswijziging gebaseerd wordt op de kwaliteitsverordening van de BPBI.¹⁰ Uit het wetsvoorstel is gebleken dat dit ook daadwerkelijk is gebeurd.¹¹

Door de wetswijziging zijn er artikelen toegevoegd aan de kwaliteitsverordening van de BPBI met betrekking tot de bedrijfsvoering. Zo is het uitvoeren van een audit eraan toegevoegd. Een onafhankelijke accountant controleert dan of er aan de kwaliteitseisen wordt voldaan. Verder wordt er van de beschermingsbewindvoerders en van de medewerkers verwacht dat zij jaarlijks voldoen aan de permanente educatie. Er moeten dan cursussen gevolgd worden met

⁶ Kamerstukken II 2011/12, 33054, nr. 3, p. 3.

⁷ Kamerstuk 33 054, Memorie van Toelichting, p. 13.

⁸ Rechtspraak 2016.

⁹ Kamerstukken II 2011/12, 33054, nr. 3, p. 9 – 10.

¹⁰ Schaeffer & Mastwijk, *'Visie BPBI op wetsvoorstel 33.054'*, z.d.

¹¹ Kamerstukken II 2011/12, 33054, nr. 3, p. 10.

als doel om de kennis te vergroten of de vaardigheden te verbeteren. De omvang van de cursussen moeten in totaal acht scholingsuren zijn.¹²

Spectrum Bewindvoering is een professioneel bewindvoerderskantoor en aangesloten bij de BPBI.¹³ Dit betekent dat zij moet voldoen aan de kwaliteitsverordening van de BPBI. Om te voldoen aan de eis van de permanente educatie hebben de medewerkers op 10 november 2016 een cursus gevolgd om de kennis rondom het erfrecht te vergroten. Tijdens deze cursus is aan bod gekomen wat een beschermingsbewindvoerder moet doen op het moment dat de rechthebbende is overleden. Zo moet de rechtbank direct op de hoogte gebracht worden van het overlijden. Daarnaast werd het belang van een uitvaartverzekering benadrukt. Indien dit niet is afgesloten, terwijl er wel ruimte voor was in het budget, voldoet de beschermingsbewindvoerder niet aan zijn plicht om zich als een goed bewindvoerder te gedragen. Het gevolg hiervan kan zijn dat de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld wordt voor de geleden schade van de erven van de rechthebbende. Dit was bij de bewindvoerder en bij medewerkers van Spectrum Bewindvoering niet bekend. Na deze cursus is de vraag ontstaan voor welke werkzaamheden hij nog meer voor aansprakelijk gesteld kan worden.

Deze vraag is nog relevanter voor de beschermingsbewindvoerder geworden. Door de wetwijziging zijn de taken van de beschermingsbewindvoerder specifiek gemaakt. Dit maakt dat de rechthebbende en, indien aanwezig, zijn hulpverlener beter weten wat zij van de beschermingsbewindvoerder kunnen en mogen verwachten. Zij spreken de beschermingsbewindvoerder eerder aan op zijn werkzaamheden vergeleken met een paar jaar geleden. In die tijd bestond er nog geen duidelijkheid over.

§ 1.3 Opdrachtgever

Spectrum Bewindvoering is de opdrachtgever voor dit onderzoek. Het kantoor is gevestigd in Heino. Naast de beschermingsbewindvoerder werken er zes medewerkers. Zij verrichten werkzaamheden ter ondersteuning van de beschermingsbewindvoerder. Gezamenlijk werken zij iedere werkdag aan 175 dossiers. Het uitgangspunt van het kantoor is:

“We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen”¹⁴

Het kantoor biedt beschermingsbewind aan bij mensen die tijdelijk of blijvend niet in staat zijn om hun financiële zaken op orde te houden. De medewerkers van het kantoor vinden het belangrijk om laagdrempelig te werk te gaan. Dit doen zij door de persoonlijke benadering voorop te stellen. Uit het lidmaatschap van de BPBI blijkt dat er waarde wordt gehecht aan kwaliteit tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden, ethiek en betrouwbaarheid van de beschermingsbewindvoerder. De visie van Spectrum Bewindvoering is om de mens centraal te stellen en oplossend te werk gaan.

§ 1.4 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om kennis en inzicht te vergaren over wanneer de zorgplicht geschonden wordt en in hoeverre de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld kan worden voor de geleden schade. De resultaten van dit onderzoek hebben tot doel om bewustwording te creëren bij de medewerkers van Spectrum Bewindvoering. Vervolgens

¹² Artikel 33 Kwaliteitsverordening BPBI.

¹³ Spectrum Bewindvoering 2012.

¹⁴ Spectrum Bewindvoering 2012.

worden er aanbevelingen gedaan welke de bewustwording vergroten. De aanbevelingen dienen daarnaast een bijdrage te leveren aan de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder.

§ 1.5 Probleemstelling

Om de hierboven genoemde doelstellingen te kunnen bereiken, is er een probleemstelling geformuleerd die daarop aansluit. De probleemstelling luidt als volgt:

Wanneer schendt de beschermingsbewindvoerder de zorgplicht en in hoeverre kan hij aansprakelijk gesteld worden voor de geleden schade?

§ 1.6 Onderzoeksvragen

Nadat de probleemstelling geformuleerd is, zijn er onderzoeksvragen opgesteld. Deze dragen bij aan de beantwoording van de probleemstelling.

De onderzoeksvragen zijn:

1. Wanneer is er, gezien vanuit de jurisprudentie over de periode 2010 tot en met 2016, sprake van schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?
2. In welke gevallen wordt de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld voor de geleden schade indien de zorgplicht geschonden is?
3. In hoeverre kunnen de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering leiden tot een schending van de zorgplicht?
4. In welke mate heeft het toezicht van de kantonrechter van de rechtbank Overijssel invloed op de schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?

§ 1.7 Afbakening van begrippen

Hieronder worden enkele begrippen uit de probleemstelling afgebakend. Dit heeft als doel om te voorkomen dat het onderzoek te omvangrijk wordt.

De onderstaande begrippen worden afgebakend:

- zorgplicht;
- beschermingsbewindvoerder;
- aansprakelijk;
- geleden schade;
- geschonden.

Zorgplicht

Hiermee wordt de plicht van de beschermingsbewindvoerder bedoeld om zich als een goed bewindvoerder te gedragen tegenover de rechthebbende. Dit begrip wordt in hoofdstuk drie nader toegelicht.

Beschermingsbewindvoerder

Hiermee wordt de persoon bedoeld die door de kantonrechter benoemd wordt.¹⁵ Hij behartigt de financiële belangen en beheert het vermogen van de rechthebbende die dit tijdelijk of blijvend niet zelf kan.

¹⁵ Artikel 1:435 lid 1 BW.

Aansprakelijk

Van de beschermingsbewindvoerder wordt verwacht dat hij zich als een goed bewindvoerder gedraagt en hier ook de werkzaamheden naar verricht. Indien hij hierin tekortschiet is hij aansprakelijk tegenover de rechthebbende, tenzij het hem niet toegerekend kan worden.¹⁶

Geleden schade

Hiermee worden de schadeposten van de rechthebbende bedoeld. Het gaat om de schade die de rechthebbende geleden heeft naar aanleiding van de tekortkoming in de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder.

Geschonden

Met dit begrip wordt bedoeld dat de beschermingsbewindvoerder zich niet heeft gehouden aan zijn plicht om als een goed bewindvoerder zijn werkzaamheden te verrichten.

§ 1.8 Betrokkenen en belanghebbenden

Zoals uit de doelstelling is gebleken, zijn de uitkomsten bestemd voor de beschermingsbewindvoerder en medewerkers van Spectrum Bewindvoering. Naast de medewerkers zijn ook de rechthebbenden van Spectrum Bewindvoering belanghebbenden. Zij hebben de financiën uitbesteed aan Spectrum Bewindvoering. Andere bewindvoederskantoren kunnen ook gebaat zijn bij de uitkomsten van dit onderzoek. Daarom worden de uitkomsten van dit onderzoek gepubliceerd in de groep 'Beschermingsbewind' op LinkedIn. Dit heeft als doel om zoveel mogelijk beschermingsbewindvoerders attent te maken op de uitkomsten van dit onderzoek.

¹⁶ Artikel 1:444 BW.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

§ 2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt als eerste stil gestaan bij het ontstaan van het beschermingsbewind. Vervolgens worden de ontwikkelingen besproken rondom het beschermingsbewind. Als laatste wordt er stilgestaan bij de toename van de schuldenproblematiek.

§ 2.2 Ontstaan beschermingsbewind

Voordat het beschermingsbewind werd ingevoerd was er één beschermingsmaatregel, namelijk curatele. Op het moment dat het is uitgesproken door de kantonrechter wordt de rechthebbende handelingsonbekwaam en wordt de uitspraak gepubliceerd. Dit is een zware maatregel en werd vaak als bezwaarlijk ervaren.¹⁷ Daarom werd er gezocht naar een maatregel die voldoende bescherming geeft en waarbij de rechthebbende wel handelingsbekwaam blijft. Zodoende is in 1982 het wetsvoorstel voor het beschermingsbewind ingevoerd.¹⁸ De rechthebbende blijft handelingsbekwaam, maar wordt handelingsonbevoegd met betrekking tot het nemen van beslissing over het vermogen wat onder beschermingsbewind is gesteld.

Zodra het beschermingsbewind is uitgesproken door de kantonrechter neemt de beschermingsbewindvoerder de financiële belangen van de rechthebbende over. Zo wordt de rechthebbende tegen zichzelf, maar ook tegen anderen beschermd. Verder zorgt dit ook voor rust bij de rechthebbende. De beschermingsbewindvoerder schrijft de instanties aan met het verzoek om het correspondentieadres te wijzigen. Alle post komt daardoor bij de beschermingsbewindvoerder terecht. De rechthebbende ontvangt thuis geen post meer. Verder komt het inkomen van de rechthebbende binnen op de beheerrekening die voor hem geopend is. De kan beschermingsbewindvoerder starten met het betalen van de vaste lasten en het leefgeld, nadat de inkomsten en uitgaven in beeld zijn gebracht.¹⁹

§ 2.3 Toename beschermingsbewind

Er is onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van het beschermingsbewind.²⁰ De cijfers die in dit onderzoek gebruikt zijn, zijn afkomstig van de Raad van de Rechtspraak. Uit deze cijfers is gebleken dat het aantal verzoeken dat bij de kantonrechter binnen is gekomen tussen 2010 en 2013 met 66 procent is gestegen. In 2010 zijn er 21.700 aanvragen ingediend en tot december 2013 zijn er 36.004 nieuwe aanvragen ingediend.

Naast de toename van het beschermingsbewind, is er ook onderzoek gedaan naar de vraag wat dit betekent voor de gemeenten.²¹ De kosten van het beschermingsbewind worden, indien voldaan is aan de criteria, vergoed vanuit de bijzondere bijstand. Bij het onderzoek hebben 79 gemeenten meegedaan. In 2013 hebben deze gemeenten gemiddeld 22 procent van de totale bijzondere bijstand uitgegeven aan de kosten voor beschermingsbewind. In 2010 lag dit gemiddelde nog op 11 procent.

De toename van het beschermingsbewind is niet onopgemerkt gebleven binnen de Tweede Kamer. In 2014 heeft M. Nispen van de SP er Kamervragen over gesteld. Hij wilde weten of

¹⁷ Mourik & Nuytinck 2015 p. 309.

¹⁸ Wet van 15 mei 1981, Stb. 1981, 283.

¹⁹ Spectrum Bewindvoering 2012.

²⁰ Hartogh & Kerckhaert 2014.

²¹ Hartogh & Kerckhaert 2014.

er inderdaad sprake is van een stijging en wat hier volgens F. Teeven de oorzaken van zijn. F. Teeven heeft bevestigd dat er sprake is van een stijging en dat hier drie redenen aan ten grondslag lagen. Ten eerste is hij van mening dat dit het gevolg is geweest van de toename van het aantal problematische schuldendossiers. Ten tweede blijkt uit Monitor WSNP 2013 dat niet iedereen aanspraak kon maken op de wettelijke of minnelijke schuldhelpverlening. Mensen kozen daarom in plaats van de schuldhelpverlening voor beschermingsbewind. Naast deze ontwikkelingen hebben de economische situatie en de vergrijzing ervoor gezorgd dat mensen tijdelijk of blijvend niet in staat zijn om hun eigen financiën te beheren.²²

Naar aanleiding van de toename van het beschermingsbewind en de stijgende kosten voor de gemeenten, is er in 2015 een verdiepend onderzoek verricht door Bureau Bartels. Er is onderzoek gedaan naar de achterliggende oorzaken. Wat een opvallende ontwikkeling is dat het aantal jongeren binnen het beschermingsbewind is toegenomen. In 2010 was 6 procent 25 jaar en jonger. In 2014 is dit percentage gestegen naar 16 procent. Zij hebben voornamelijk schulden door hun belkosten, het aangaan van kredieten en zij beschikken over onvoldoende financiële kennis en vaardigheden.²³

Uit het onderzoek is ook gebleken dat in 2010, 2013 en 2014 meer dan de helft van de rechthebbenden een man was. Verder is gebleken dat de meest voorkomende gezinssituatie alleenstaand zonder kinderen was. Eén van de verklaringen die wordt gegeven is dat zodra deze mensen een uitkering ontvangen dit niet voldoende is om de financiën mee rond te krijgen. Het ontstaan van schulden is daar dan een gevolg van. Verder is gebleken dat een bijstandsuitkering of arbeidsongeschiktheidsuitkering het vaakst als inkomstenbron is opgegeven.²⁴ Verder is er onderzocht wat de reden voor het aanvragen van het beschermingsbewind is. Daaruit is gebleken dat in 2010 bij 49 procent het hebben van problematische schulden de reden was.²⁵ In 2014 is dit percentage zelfs gestegen naar 60 procent.

Na het onderzoek van Den Hartogh en Kerckhaert in 2014 is er, op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, een vervolgmeting uitgevoerd. Het aantal aanvragen beschermingsbewind over 2013 tot en met 2015 is nader onderzocht. Daaruit is gebleken dat er in 2013 35.900 nieuwe aanvragen binnen zijn gekomen. In 2014 waren dit er 42.600 en in 2015 waren dit er 40.100. Deze cijfers zijn ook afkomstig van de Raad van de Rechtspraak. De reden van deze lichte daling kon de Raad van de Rechtspraak niet geven.²⁶

Verder heeft Bureau Bartels de gemeentelijke uitgaven voor het beschermingsbewind onderzocht. Uit het onderzoek is gebleken dat het aantal vergoedingen vanuit de bijzondere bijstand voor beschermingsbewind gestegen is met 33 procent. Bij de beschermingsmaatregel curatele is er sprake van een stijging van 25 procent.²⁷

Naar aanleiding van het verdiepend onderzoek door Bureau Bartels in 2015 zijn er aanbevelingen voor gemeenten uitgebracht. Het doel hiervan is om te voorkomen dat de stijging zich blijft voortzetten. Jetta Klijnsma bekrachtigt deze aanbevelingen in haar

²² Kamerstukken II 2014/15 nr. 413.

²³ Westhof & Ruig 2015.

²⁴ Bureau Bartels 2015 p. 7-11.

²⁵ Bureau Bartels 2015 p. 13.

²⁶ Bureau Bartels 2016 p. 11.

²⁷ Bureau Bartels 2016 p. 10-11.

Aanbiedingsbrief.²⁸ Er is geadviseerd om meer aan preventie te doen. Hierdoor kan het beschermingsbewind voorkomen worden. De schuldsituatie wordt dan namelijk in een eerder stadium aangepakt. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten aan alle partners duidelijk maakt welke hulp zij wel of niet kunnen bieden. Zo kunnen zij kenbaar maken wat zij vanuit de gemeentelijke schuldhulpverlening aanbieden. Doordat iedere situatie verschillende is, moet er maatwerk geleverd worden om de financiële zelfredzaamheid te bevorderen indien dit haalbaar is. Om dit te bereiken kan een gemeente bijvoorbeeld een stappenplan aanreiken. De beschermingsbewindvoerder krijgt dan handvaten om verder te gaan met de financiële zelfredzaamheid van de rechthebbende.²⁹

Indien er sprake is van een problematische schuldsituatie bij het beschermingsbewind is het belangrijk dat de schuldhulpverlening er eerder bij betrokken is. Zo kunnen zij bijvoorbeeld bij het opstellen van het plan van aanpak in beeld komen. Dit is een eerder tijdstip dan dat nu het geval is. De beschermingsbewindvoerder en de gemeentelijke schuldhulpverlening gaan hierdoor meer samenwerking. Beschermingsbewindvoerder hebben wel te maken met verschillende gemeenten. Dit wordt als een knelpunt gezien, omdat dit de samenwerking in de weg staat. Als laatste is er aanbevolen om vanuit de sociale wijkteams eerder zicht te krijgen op de doelgroep van het beschermingsbewind. De regisseur kan op een eerder moment ingrijpen. De gemeenten zijn hierdoor ook op een eerder moment betrokken bij de situatie.³⁰

§ 2.4 Bijzondere bijstand bewindvoerderskosten

Uit paragraaf 2.3 blijkt dat het beschermingsbewind steeds duurder wordt voor gemeenten. Zo proberen gemeenten te kijken naar andere oplossingen. Om de kosten te drukken heeft de gemeente Deventer besloten om met ingang van 1 januari 2017 het beschermingsbewind zelf en kosteloos te regelen. Mensen die vanaf die datum interesse hebben, moeten naar de gemeente Deventer toe. Als zij naar een ander bewindvoerderskantoor gaan, wordt er geen bijzondere bijstand aan die bewindvoerder verleend voor de gemeente Deventer.

Rechthebbende die nu bijzondere bijstand ontvangen voor de kosten van het beschermingsbewind worden op den duur opnieuw beoordeeld. Met deze actie hoopt de gemeente Deventer in 2017 €40.000,- te besparen en in 2020 hopen zij op een besparing van €150.000,-. Voor beschermingsbewindvoerders in die regio is dit een ingrijpende maatregel. Want het is de bedoeling dat uiteindelijk de gemeente Deventer bewindvoerder wordt van de rechthebbenden van de gemeente Deventer. De cliëntèle van de beschermingsbewindvoerders, gaat op den duur dalen. Daarnaast is de keuzevrijheid voor de inwoners van de gemeente Deventer verdwenen. Verder zal er belangenverstremgeling ontstaan. De gemeente Deventer is namelijk uitkeringsverstrekker, beoordeelt de bijzondere bijstand en kan schuldeisers zijn met betrekking tot de gemeentelijke heffingen. Door deze ontwikkeling is er veel onrust bij de beschermingsbewindvoerders en rechthebbende. De Autoriteit Consument & Markt hebben een onderzoek in gesteld om te bekijken of dit wel mag.³¹

§ 2.5 Toename schuldenproblematiek

Zoals net besproken is de toename van de schuldenproblematiek een van de redenen waarom het beschermingsbewind toegenomen is. Uit een persbericht van de NVVK³² blijkt ook dat de schuldenproblematiek blijft toenemen. Zo was de gemiddelde schuld van mensen in 2014 €38.500,- en is dit in 2015 gestegen naar €42.900,-. Daarnaast hebben zij geconstateerd dat bij

²⁸ Kamerstukken II 2015-0000270749.

²⁹ Bureau Bartels 2015 p. 79-81.

³⁰ Bureau Bartels 2015 p. 81-83.

³¹ Limburg 2017

³² Kock 2016.

50 procent van de mensen, die in 2015 gebruik maakte van de schuldhulpverlening, de inkomsten en uitgaven niet stabiel waren. In 2014 was dit nog 30 procent van de mensen.

Doormiddel van het beschermingsbewind dienen de inkomsten en uitgaven weer gestabiliseerd te worden. Zodra dit gelukt is kan er een schuldregeling opgestart worden. Het onderscheid tussen beiden zorgt voor verwarring, want regelt de beschermingsbewindvoerder ook de schulden? Nee, de gemeente is verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening en dient de schuldenproblematiek van de rechthebbende te regelen. De reden van het ontstaan van schulden is vaak een instabiele financiële situatie. De beschermingsbewindvoerder dient zich daarom te richten op het stabiliseren van de financiële situatie. Zodra dit stabiel is kan er een verzoek bij de gemeente ingediend worden voor het regelen van de schulden.³³

³³ Schaafsma 2010.

Hoofdstuk 3: Juridisch kader

§ 3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de juridische begrippen en wettelijke context van het onderzoek. Ten eerste worden de beschermingsmaatregelen benoemd. Daarna wordt er dieper op het beschermingsbewind, de wetswijziging en de werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder ingegaan. Vervolgens komen de zorgplicht, de aansprakelijkheid en het toezicht op het werk van de bewindvoerder aan bod. Als laatste worden de algemene voorwaarden van Spectrum Bewindvoering, het Besluit Kwaliteitseisen curatele, beschermingsbewind en mentor en de kwaliteitsverordening van de BPBI toegelicht.

§ 3.2 Beschermingsmaatregelen

In Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek staan drie beschermingsmaatregelen beschreven. Deze maatregelen zijn voor mensen die zelf moeite hebben om hun eigen financiële of persoonlijke belangen te behartigen. De beschermingsmaatregelen zijn: curatele, beschermingsbewind en mentorschap.

§ 3.2.1 Curatele

Curatele is geregeld vanaf artikel 1:378 BW. Een meerderjarige wordt door de kantonrechter onder curatele gesteld, indien hij tijdelijk of blijvend zijn financiële en persoonlijke belangen niet kan behartigen of als hij zijn veiligheid of die van zijn omgeving in gevaar brengt. Dit kan het gevolg zijn van zijn lichamelijke of geestelijke toestand of de gewoonte van drank- of drugsmisbruik. De kantonrechter benoemt een curator als gebleken is dat dit de juiste maatregel is. Er wordt gekeken of er geen andere passende en minder verstrekkende maatregel aanwezig is.³⁴ Zodra iemand onder curatele wordt gesteld is diegene handelsonbekwaam.³⁵ Er mogen alleen rechtshandelingen verricht worden met toestemming van de curator. Curatele is de zwaarste maatregel, omdat de rechthebbende handelsonbekwaam is. De financiële en de persoonlijke belangen worden behartigd door de curator.

§ 3.2.2 Beschermingsbewind

Beschermingsbewind is geregeld vanaf artikel 1:431 BW. De kantonrechter spreekt het beschermingsbewind uit over één of meer goederen van de rechthebbende, indien de meerderjarige tijdelijk of duurzaam niet in staat is om zelfstandig zijn financiële belangen te behartigen. Dit kan het gevolg zijn van de lichamelijke of geestelijke toestand, verkwisting of het hebben van problematische schulden.³⁶ Het vermogen en de goederen van de rechthebbende worden beheerd door de beschermingsbewindvoerder.³⁷ De rechthebbende mag hier alleen in overleg met de beschermingsbewindvoerder beslissingen over maken.³⁸ De bewindvoerder behartigt alleen de financiële belangen van de onder bewind gestelde. Dit maakt dat het een minder zware maatregel is ten opzichte van curatele.

§ 3.2.3 Mentorschap

Mentorschap is geregeld vanaf artikel 1:450 BW. De kantonrechter spreekt het mentorschap uit op het moment dat een meerderjarige tijdelijk of duurzaam niet in staat is zijn niet-

³⁴ Artikel 1:378 lid 1 BW.

³⁵ Artikel 1:381 lid 2 BW.

³⁶ Artikel 1:431 lid 1 BW.

³⁷ Artikel 1:438 lid 1 BW.

³⁸ Artikel 1:438 lid 2 BW.

vermogensrechtelijke belangen te behartigen als gevolg van zijn geestelijke of lichamelijke toestand.³⁹ De niet-vermogensrechtelijke belangen hebben geen betrekking op de financiële situatie. Dit zijn belangen omtrent de verzorging of verpleging van rechthebbende. Er wordt een mentor benoemd die bescherming biedt op het persoonlijke vlak van de rechthebbende.⁴⁰ Dit is de lichtste vorm van de drie beschermingsmaatregelen, omdat dit een maatregel is waarbij de persoonlijke belangen beschermd worden.

§ 3.3 Beschermingsbewind

Het beschermingsbewind is geregeld in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek. Wanneer iemand in aanmerking komt is beschreven in paragraaf 3.2.2. Een verzoek tot beschermingsbewind kan ingediend worden door de rechthebbende zelf, de echtgenoot/geregistreerde partner, bloedverwanten in de rechte lijn (ouders of kinderen), bloedverwanten in de zijlijn tot en met de vierde graad (neven of nichten), de voogd, de curator als bedoeld in titel 16 van boek 1 BW, de mentor als bedoeld in titel 20 van boek 1 BW, het Openbaar Ministerie of door de instelling waar de rechthebbende verblijft.⁴¹

Uit artikel 266 Rv blijkt dat het verzoek tot beschermingsbewind ingediend moet worden bij de rechtbank binnen het rechtsgebied waar de rechthebbende woont. Vervolgens nodigt de kantonrechter beide partijen, de rechthebbende en de beschermingsbewindvoerder, uit op zitting. Het verzoek wordt dan besproken en de kanonrechter doet op een later moment uitspraak. Zodra het beschermingsbewind is uitgesproken, ontvangen beide partijen de beschikking. Vanaf dat moment is de rechthebbende handelingsonbevoegd en beheert de beschermingsbewindvoerder de goederen en het vermogen.

§ 3.4 Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap

In deze paragraaf worden de punten uit de wetswijzigingen van 1 januari 2014 kort samengevat.⁴² De aanleiding en de doelstelling van de wetswijziging zijn in paragraaf 1.2 reeds aan bod gekomen.

Wijziging gronden voor curatele en beschermingsbewind en de publicatieplicht
'Verkwisting' was voorheen een grond voor curatele. Gezien het uitgangspunt dat de maatregel niet verder mag ingrijpen dan noodzakelijk is, geldt deze grond nu voor beschermingsbewind. Het heeft alleen betrekking op het vermogen waardoor dit beter bij het beschermingsbewind past. Door de toename van het aantal 'schuldenbewinden' is hier 'het hebben van problematische schulden' aan toegevoegd. Verder is de publicatieplicht ingesteld. Dit heeft als doel om ervoor te zorgen dat alle betrokken partijen op de hoogte zijn van het beschermingsbewind.

Uitbreiding kring van verzoekers
Voorheen konden alleen de eigen partner, de nabije familieleden van de rechthebbende en het openbaar ministerie een verzoek indienen. Nu is dit uitgebreid en mag de partner van de ouder die gezamenlijk met de ouder het gezag over de rechthebbende uitoefent een verzoek indienen. Ook de instelling waar de rechthebbende verzorgd of begeleid wordt mag een verzoek indienen. Naast dat deze personen het verzoek mogen indienen, zijn zij ook bevoegd om opheffing van het beschermingsbewind te verzoeken. Dit heeft als doel om de invloed van

³⁹ Artikel 1:450 lid 1 BW.

⁴⁰ Artikel 1:452 lid 1 BW.

⁴¹ Artikel 1: 432 BW.

⁴² Kamerstuk 33 054, Memorie van Toelichting, p. 6-13.

de personen uit de omgeving van de rechthebbende te vergroten. Zo worden zij in staat gesteld om controle uit te oefenen. De beschermingsbewindvoerder mag zelf ook een verzoek tot opheffing indienen.

Rechtspersonen en geschiktheid beschermingsbewindvoerder

Naast een natuurlijk persoon kan ook een rechtspersoon benoemd worden. De uitvoering van de werkzaamheden zijn daardoor niet afhankelijk van een natuurlijk persoon. Dit maakt dat de continuïteit van de werkzaamheden verzekerd kan worden en de kwaliteit wordt daarmee vergroot.

De kantonrechter controleerde bij de benoeming van een beschermingsbewindvoerder al of diegene geschikt is als bewindvoerder. Dit stond nog niet vastgelegd in de wet. Door de wetswijziging is dit nu wel vastgelegd. Tevens is er een opsomming gemaakt van situaties waarbij een persoon niet als beschermingsbewindvoerder benoemd kan worden.

Kwaliteitseisen voor beschermingsbewindvoerder en de controle daarop

Deze wijziging is in paragraaf 1.2 aan bod gekomen. Daarom wordt er hier niet verder op in gegaan. In paragraaf 3.9 worden de kwaliteitseisen inhoudelijk besproken.

Beloning van beschermingsbewindvoerders

Uit de praktijk is gebleken dat de regeling zoals die bestond nauwelijks werd toegepast. In plaats daarvan werd de maatstaf uit de aanbevelingen van het LOVCK gebruikt. Voor een kantonrechter zijn deze aanbevelingen niet bindend. Dat maakt dat de beloning per kantonrechter kon verschillen. Daarom zijn er eenduidige en bindende regels opgesteld.

Taak beschermingsbewindvoerder

De verwachtingen van de betrokken partijen kwamen niet overeenkwamen bij een problematische schuldensituatie. Daarom is in de wet beschreven wat van een beschermingsbewindvoerder verwacht mag worden. In paragraaf 3.5 wordt hier nader op in gegaan.

Periodieke evaluatie

Om te voorkomen dat het beschermingsbewind langer doorloopt dan nodig is, is de verplichting vastgelegd dat de beschermingsbewindvoerder om de vijf jaar moet evalueren of de maatregel nog noodzakelijk is. Er moet dan ook gekeken worden of er een andere passende voorziening aanwezig is.

Bevoegdheden kantonrechter

De bevoegdheden van de kantonrechter worden aangevuld en aangescherpt om verwarring te voorkomen. Zo dient de kantonrechter toezicht te houden op de rekening en verantwoording van de rechthebbende. Als er iets niet klopt kan hij inzage van de stukken wensen of de beschermingsbewindvoerder oproepen voor een zitting.

Model rekening en verantwoording

In de praktijk bleek dat het onduidelijk was wat er in de rekening en verantwoording vermeld moest worden. Om de onduidelijkheid bij de beschermingsbewindvoerders en de kantonrechter te verminderen, is er een model opgesteld die gebruikt kan worden bij het maken van een rekening en verantwoording.

Opheffing van het beschermingsbewind

Het beschermingsbewind kan opgeheven worden zodra de noodzaak voor de maatregel niet meer bestaat. Daarnaast zullen er situaties voordoen dat een beschermingsbewindvoerder bedreigd wordt of dat de rechthebbende schulden blijft maken. Dan is bovenstaande norm niet passend. In dat geval kan het beschermingsbewind ook opgeheven worden als de voortzetting daarvan niet zinvol is.

§ 3.5 Werkzaamheden beschermingsbewindvoerder

De beschermingsbewindvoerder heeft twee bevoegdheden, namelijk een beheers- en beschikkingsbevoegdheid. De beheersbevoegdheid staat beschreven in artikel 1:438 lid 1 BW. Dit betekent dat de beschermingsbewindvoerder het beheer heeft over de onder bewind gestelde goederen. Dan wordt van de bewindvoerder verwacht dat hij doet wat nodig is voor een normaal gebruik van de onder bewind gestelde goederen. Voorbeelden zijn het verrichten van onderhoud of het innen van huur. Naast deze feitelijke handelingen moeten er ook rechtshandelingen verricht worden. Bijvoorbeeld het verlengen van het huurcontract. Uit artikel 1:438 lid 2 BW blijkt de beschikkingsbevoegdheid. Dit betekent dat de rechthebbende niet kan beschikken over de onder bewind staande goederen. Alleen met medewerking van de beschermingsbewindvoerder is dit wel mogelijk. Een voorbeeld is het afsluiten van een hypotheek of de levering van een goed.⁴³

In artikel 1:441 lid 1 BW staat beschreven welke taken verder bij de beschermingsbewindvoerder horen. Ten eerste vertegenwoordigt de bewindvoerder de rechthebbende in en buiten rechte. Dit betekent dat de beschermingsbewindvoerder in eigen naam en voor rekening van de rechthebbende als formele procespartij optreedt. Ten tweede moet de bewindvoerder zorg dragen voor een juiste belegging van het vermogen. Dit kan alleen als dit vermogen onder het bewind staat en het niet nodig is voor de vaste lasten of verzorging van de rechthebbende. In de laatste volzin staat beschreven dat de beschermingsbewindvoerder de werkzaamheden moet verrichten die bijdragen aan een goed beschermingsbewind. Dit heeft als doel om de ruime werkzaamheden van de bewindvoerder te benadrukken.⁴⁴ Wat de omvang hiervan is, is afhankelijk van de situatie.⁴⁵ Zo wordt van de beschermingsbewindvoerder verwacht dat hij bij problematische schulden de financiële situatie eerst stabiliseert. Vervolgens begeleidt hij de rechthebbende naar een minnelijke schuldregeling of naar de WSNP. Als er sprake is van recidive of lange wachttijden waardoor de minnelijke schuldregeling of de WSNP niet lukt, kan de beschermingsbewindvoerder zelf de schulden oplossen. Zo kan hij bekijken of er betalingsregelingen getroffen kunnen worden.⁴⁶

Niet alleen in de wetgeving staan de werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder beschreven. De BPBI heeft in haar kwaliteitsverordening een beschrijving gegeven van de minimale werkzaamheden. De beschermingsbewindvoerder is verplicht om deze werkzaamheden vast te leggen in het dossier. Het betreft de volgende werkzaamheden:

- aanschrijven van de betrokken instanties, met het verzoek alle correspondentie aan het lid te sturen;
- aanvragen van bijzondere bijstand voor kosten van het bewind, aanvragen van toeslagen en het aanvragen van kwijtschelding als er mogelijk recht op is;
- nagaan of cliënt een zorgverzekering heeft en deze zo nodig afsluiten;

⁴³ Koens 1982.

⁴⁴ Koens 2014.

⁴⁵ Meinema 2013.

⁴⁶ Kamerstuk 33 054, Memorie van Toelichting, p. 7.

- nagaan of cliënt een aansprakelijkheidsverzekering particulieren heeft en zo nodig afsluiten;
- het tijdig betalen van het leefgeld aan cliënt zover het saldo toereikend is;
- het tijdig betalen van de vaste lasten van cliënt voor zover het saldo toereikend is;
- het doen van extra uitgaven voor de cliënt en het aflossen van schulden indien en voor zover er ruimte is in het budget;
- het doen van aangifte inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen indien daar een verplichting toe is;
- zorgdragen voor de periodieke evaluatie aan de rechtbank;
- bij benoeming dan wel rekening en verantwoording, de rechtbank informeren over overlegging van eerdere rapportages;
- Het onderhouden van contact met cliënt.⁴⁷

Indien er in het dossier sprake is van schulden worden de volgende werkzaamheden ook van de beschermingsbewindvoerder verwacht. Ook deze werkzaamheden dienen vastgelegd te worden in het dossier. Het betreft de volgende werkzaamheden:

- een inventarisatie van de schulden maken;
- indien het recente en niet problematische schulden betreft, dient er gecorrespondeerd te worden met de schuldeisers over betalingsvoorstellen;
- indien het problematische zijn, de cliënt doorverwijzen naar de schuldhulpverlening;
- de voortgang ondersteunen en bewaken van de schuldhulpverlening;
- indien er geen minnelijke regeling voor de schulden kan worden getroffen, dient de beschermingsbewindvoerder mee te werken aan het tot stand komen van een aanvraag WSNP.⁴⁸

§ 3.6 Zorgplicht en aansprakelijkheid

In artikel 1:444 BW staat het volgende beschreven over de zorgplicht en de aansprakelijkheid: “Een bewindvoerder is jegens de rechthebbende aansprakelijk, indien hij in de zorg van een goed bewindvoerder te kort schiet, tenzij de tekortkoming hem niet kan worden toegerekend.”

Uit dit artikel blijkt ten eerste dat de beschermingsbewindvoerder een zorgplicht heeft tegenover de rechthebbende. De beschermingsbewindvoerder moet ervoor zorgen dat hij zich als een goed bewindvoerder gedraagt. Dit betekent dat de beschermingsbewindvoerder de aandacht moet besteden aan het vermogen van de rechthebbende die hij ook zou besteden aan zijn eigen vermogen.⁴⁹ Dit is een objectieve maatstaf. Waar een beschermingsbewindvoerder bij zijn eigen vermogen vrij is om te bepalen hoe hij te werk gaat, dient hij bij het vermogen van de rechthebbende oplettend en voorzichtig te werk te gaan. Daarbij moet hij zich richten op het behoud van het aanwezige vermogen indien er geen specifieke belangen aan de orde zijn.⁵⁰ Verder dient de beschermingsbewindvoerder rekening te houden met de zelfredzaamheid van de rechthebbende. Indien de zelfredzaamheid aanwezig is moet de bewindvoerder daar wat mee doen.⁵¹

Ten tweede blijkt uit dit artikel dat de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld wordt zodra hij tekortschiet in zijn zorgplicht, tenzij dit hem niet toegerekend kan worden. De kantonrechter heeft bij curatele het Maclou-arrest als zorgvuldigheidsnorm. Uit het arrest

⁴⁷ Artikel 40 Kwaliteitsverordening BPBI.

⁴⁸ Artikel 41 lid 1 Kwaliteitsverordening BPBI.

⁴⁹ Jansen 1982.

⁵⁰ Kolkman & van Anken, *WPNR 2015*, p. 484-485.

⁵¹ Jansen 1982.

blijkt dat een curator hoort te handelen zoals in redelijkheid mag worden verlangd van een over voldoende inzicht en ervaring beschikkende curator die zijn taak met nauwgezetheid en inzet verricht.⁵² Er wordt een afweging gemaakt of een curator in de gegeven omstandigheden in redelijkheid tot dezelfde gedragingen zou zijn gekomen. Verder moet het een persoonlijk verwijt van de curator zijn. Dit is mogelijk wanneer de curator tijdens zijn handeling wist dat hij onjuist bezig was of dit redelijkerwijs behoorde te weten. Om te voorkomen dat een curator aansprakelijk wordt gesteld, wordt van hem verwacht dat hij terughoudend te werk gaat. Hij dient namelijk meerdere belangen. Niet alleen de rechthebbende, maar ook de schuldeisers zijn afhankelijk van de curator.⁵³

Dit arrest is niet van toepassing bij het beschermingsbewindbewind. Deze norm is alleen op de specifieke taken van de curator gericht. De taken van de beschermingsbewindvoerder komen hier niet mee overeen, omdat een bewindvoerder alleen de financiële belangen behartigt. Voor het beschermingsbewind is er geen specifieke invulling van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder. Dit betekent dat er sprake is van een open norm.⁵⁴ Op grond van artikel 150 Rv moet de rechthebbende bewijzen dat de beschermingsbewindvoerder te kort is geschoten. De rechter beoordeelt vervolgens deze stelling. Er wordt gekeken of de bewindvoerder heeft gehandeld in strijd met hetgeen wat van een zorgvuldig handelende beschermingsbewindvoerder verwacht mag worden.⁵⁵

Zodra de rechter van mening is dat de beschermingsbewindvoerder te kort is geschoten, verplicht hij de beschermingsbewindvoerder om de schade te vergoeden. Dit gebeurt op grond van artikel 6:95 BW. De schade moet wel het gevolg zijn van het nalaten van de beschermingsbewindvoerder. Er moet dus een causaal verband zijn tussen oorzaak en gevolg.⁵⁶

§ 3.7 Algemene voorwaarden Spectrum Bewindvoering

Spectrum Bewindvoering heeft algemene voorwaarden opgesteld die gelden tussen de bewindvoerder en de rechthebbenden. De artikelen die hierin staan gaan over de geheimhoudingsverplichting, de werkzaamheden die voor de rechthebbende worden uitgevoerd en de verplichtingen van rechthebbende zelf. Verder wordt er bepaald hoe de kosten van het beschermingsbewind worden berekend en wanneer de beschermingsbewindvoerder een bankrekening opent voor de rechthebbende.⁵⁷

In het kader van dit onderzoek is artikel 6 een interessant artikel. Artikel 6 gaat namelijk over de aansprakelijkheid van de bewindvoerder. Daarin worden drie beperkingen genoemd. Ten eerste wordt de aansprakelijkheid beperkt tot het bedrag dat door de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar wordt uitgekeerd, vermeerderd met het eigen risico. Ten tweede is er een beperking ingesteld met betrekking tot een tekortkoming van een derde waar de bewindvoerder diensten van afneemt. De laatste beperking heeft betrekking op een tekortkoming dat het gevolg is van het verzwijgen van relevante informatie door de rechthebbende of dat rechthebbende zonder toestemming verplichtingen is aangegaan.

⁵² HR 19 april 2016, ECLI:NL:HR:1996:ZC2047.

⁵³ HR 16 december 2011, ECLI:NL:PHR:2011:BU4204.

⁵⁴ Rb. Arnhem 8 juli 2014, ECLI:NL:RBARN:2011:BS7492.

⁵⁵ Rb. Midden-Nederland 3 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:2998.

⁵⁶ Artikel 6:98 BW.

⁵⁷ Artikel 3, 4, 5, 7 en 8 Algemene voorwaarden Spectrum Bewindvoering.

§ 3.8 Toezicht

Zodra het beschermingsbewind is uitgesproken dient de beschermingsbewindvoerder een boedelbeschrijving op te stellen en te versturen naar de kantonrechter.⁵⁸ De beschermingsbewindvoerder is verder verplicht om jaarlijks een rekening en verantwoording op te stellen. Daarin is een overzicht gegeven van de inkomsten over het jaar en welke uitgaven daarmee zijn verricht. Indien aanwezig wordt er ook een overzicht van de schuldensituatie gegeven. Deze verklaring is bestemd voor de rechthebbende. Hierdoor wordt de rechthebbende in staat gesteld om te controleren wat de beschermingsbewindvoerder met de goederen en het vermogen heeft gedaan. Zodra hij dit heeft goedgekeurd wordt de rekening en verantwoording naar de kantonrechter verstuurd. De kantonrechter controleert vervolgens de stukken.⁵⁹

Verder moet de beschermingsbewindvoerder na iedere vijf jaar per dossier een verslag uitbrengen over het verloop van het beschermingsbewind. De kantonrechter evalueert vervolgens of het beschermingsbewind nog noodzakelijk is of dat er een minder verstrekkende maatregel passend is. Alle informatie die daarvoor nodig is levert de beschermingsbewindvoerder aan.⁶⁰ Als de kantonrechter van mening is dat er iets niet klopt aan de documenten, kan hij de beschermingsbewindvoerder verplichten om inzage van stukken te geven. Verder kan hij hem ook verplichten om op zitting ter verantwoording te komen. De beschermingsbewindvoerder is dan verplicht om alle inlichtingen te verstrekken.⁶¹

§ 3.9 Besluit kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren

Naast het toezicht van de kantonrechter, wordt er door middel van de kwaliteitseisen toezicht op de bedrijfsvoering van de beschermingsbewindvoerder gehouden. Het Landelijk Kwaliteitsbureau CBM beoordeelt of de beschermingsbewindvoerders voldoen aan de kwaliteitseisen. De eisen zijn waar het om gaat staan in het Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren. Het besluit heeft als doel om ervoor te zorgen dat er adequaat toezicht wordt gehouden, tegen redelijke kosten, op de kwaliteit van curatoren, bewindvoerders en mentoren. De eisen zijn gericht op de bedrijfsvoering en scholing van de beschermingsbewindvoerder en eventuele medewerkers. De bewindvoerder dient een eigen verslag en een verslag van een accountant te overleggen. Uit het verslag van de accountant moet blijken dat er voldaan wordt aan de kwaliteitseisen. Daarnaast moet er een overzicht omtrent de balans en staat van baten en lasten gegeven worden. Hieronder worden de kwaliteitseisen nader uitgewerkt.

De beschermingsbewindvoerder en zijn medewerkers moeten beschikken over een verklaring omtrent het gedrag voor het uitoefenen van de taken van bewindvoerder. De opleidingseis is een MBO-4 opleiding welke voldoende basis geeft voor de uitvoering van de taken. Deze eis geldt niet bij dossiers waarbij er sprake is van verkwisting of problematische schulden. Daarvoor geldt een passende hbo-opleiding als opleidingseis. De opleidingseis geldt niet bij medewerkers die alleen ondersteunende taken uitvoeren, zoals de telefoon aannemen. Daarnaast moet ieder jaar een bijscholings- of trainingsactiviteit uitgevoerd worden.⁶²

Wat betreft het contact met de rechthebbende is het van belang dat vooraf duidelijk afspraken gemaakt worden. Zo wordt van de beschermingsbewindvoerder verwacht dat hij aangeeft wat

⁵⁸ Artikel 1:436 BW.

⁵⁹ Artikel 1:445 lid 1 BW.

⁶⁰ Artikel 446a BW.

⁶¹ Artikel 1:436 lid 5 BW.

⁶² Artikel 2 AMvB 'Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren'.

de rechthebbende wel of niet van hem mag verwachten. Het doel en de wederzijdse afspraken worden schriftelijk vastgelegd. Zo kunnen er afspraken gemaakt worden over hoe de bewindvoerder de financiële situatie gaat aanpakken.⁶³

Van de beschermingsbewindvoerder wordt verwacht dat hij vanaf het eerste gesprek een dossier opbouwt en dit iedere week bijhoudt. Alle van belang zijnde documenten worden hieraan toegevoegd. Hierbij kan gedacht worden aan documenten die betrekking hebben op de vermogenstoestand of documenten waaruit de correspondentie tussen de bewindvoerder en de rechthebbende blijkt. Het besluit stelt ook vast dat de beschermingsbewindvoerder in het belang van de rechthebbende moet werken. Het belang van de rechthebbende moet dus voorop staan. Daarnaast mag de bewindvoerder, naast de beloning die hij ontvangt, geen ander voordeel ontvangen voor zijn werkzaamheden.⁶⁴

§ 3.9.1 Werkprocessen

In artikel 8 lid 1 van het Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren worden eisen gesteld aan de bedrijfsvoering van de beschermingsbewindvoerder. Hij is verplicht om aan de hand van deze eisen de dagelijkse werkzaamheden uit te voeren. De accountant gaat vervolgens na of er een beschrijving van is en of er volgens gewerkt wordt. In de nota van toelichting wordt specifiek beschreven wat er met bovenstaande werkzaamheden wordt bedoeld. Hieronder wordt beschreven welke werkzaamheden de beschermingsbewindvoerder vast moet leggen in een werkproces.⁶⁵

a. De aanmelding en intakeprocedure.

Hierbij kan gedacht worden aan het maken van afspraken met de rechthebbende, het bijwonen van de zitting inzake het verzoek tot beschermingsbewind en de benoeming van de bewindvoerder. Andere voorbeelden zijn het verstrekken van documenten waaruit het doel blijkt en de klachtenregeling.

b. De uitvoering van beschermingsbewind, daaronder begrepen de communicatie met de rechthebbende.

Uit de praktijk is gebleken dat er veel problemen waren omtrent de communicatie tussen rechthebbende en zijn bewindvoerder. Om voor duidelijkheid te zorgen dient de beschermingsbewindvoerder vast te leggen welke communicatievormen er zijn. Hierbij kan gedacht worden aan telefonisch contact, per e-mail of bezoek. Het resultaat van de communicatie moet ook helder zijn. Zo moeten de beheerbeslissingen, toezeggingen en acties vastgelegd worden. Het moet ook duidelijk zijn welke medewerker de beslissing heeft genomen. Dit voorkomt dat er langs elkaar heen gewerkt wordt.

c. De beëindiging van het beschermingsbewind, daaronder begrepen de overdracht van het beschermingsbewind aan de opvolger en de beëindiging van het beschermingsbewind.

Voorheen was het onduidelijk of hier ook de overdracht van het beschermingsbewind onder viel. Om deze onduidelijkheid weg te nemen is dit er uitdrukkelijk aan toegevoegd.

d. De financiële en administratieve organisatie.

⁶³ Artikel 5 AMvB 'Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren'.

⁶⁴ Artikel 7 en 9 AMvB 'Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren'.

⁶⁵ AMvB 'Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren' p.23.

De werkzaamheden die hieronder vallen, zijn uitgewerkt in het tweede lid. Dit wordt in paragraaf 3.9.2 uitgewerkt.

- e. In voorkomend geval, de ondersteuning.

Met ondersteuning worden de ondersteunde werkzaamheden bedoeld. Hierbij kan gedacht worden aan het aannemen van de telefoon, de administratie of het uitbesteden van bijvoorbeeld de belastingaangifte.

§ 3.9.2 Waarborging

In artikel 8 lid 2 van het Besluit kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren staat dat de beschermingsbewindvoerder een waarborging moet inbouwen voor de volgende onderwerpen en hier ook zodanig naar moet handelen. De accountant controleert of de waarborging er is en of er volgens gewerkt wordt. In de nota van toelichting staat concreet wat hiermee bedoeld wordt.⁶⁶

- a. De juistheid van de boedelbeschrijving.

De beschermingsbewindvoerder is wettelijke verplicht om het vermogen te inventariseren van de rechthebbende. Als hier fouten in gemaakt worden, kan de beschermingsbewindvoerder zijn werkzaamheden niet als een goed bewindvoerder uitvoeren. De kans bestaat dat er dan misbruik wordt gemaakt of dat er schade ontstaat. Om dit te voorkomen moet de beschermingsbewindvoerder een checklist hebben van de werkzaamheden die nodig zijn voor de boedelbeschrijving en de controle daarop.

- b. De vastlegging en uitvoering van de gemaakte afspraken en opdrachten ten behoeve van de rechthebbende.

Hiermee wordt bedoeld dat de dossiervorming intern gecontroleerd wordt. Verder moet de beschermingsbewindvoerder beschikken over een systeem waar alle opdrachten in vastgelegd kunnen worden en waarmee zorgvuldig gewerkt kan worden.

- c. De juistheid van de rechten en verplichtingen van vermogensrechtelijke aard van de rechthebbende.

De beschermingsbewindvoerder dient de rechten en verplichtingen met betrekking tot de vermogensrechtelijke aard van de rechthebbende, volledig, juist en tijdig vast te leggen. Daarnaast moeten deze gegevens intern verantwoord worden.

- d. De betrouwbaarheid en continuïteit van de gegevensverwerking.

De beschermingsbewindvoerder dient voorzieningen te treffen om ervoor te zorgen dat fysieke en digitale gegevens zo nodig in de oorspronkelijke vorm hersteld kunnen worden.

- e. De continuïteit van de werkzaamheden in geval van ziekte of uitval van beschermingsbewindvoerder.

De beschermingsbewindvoerder moet in geval van ziekte of uitval een achtervang geregeld hebben. Daarnaast moet de continuïteit gewaarborgd worden van de beschermingsbewindvoerder op het moment dat deze situatie zich voordoet.

⁶⁶ AMvB 'Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren' p.23-24

f. Het voldoen aan de in artikel 9 gesteld eisen.

De beschermingsbewindvoerder dient waarborgen in te stellen om aan de eisen van artikel 9 te voldoen. Het gaat hier om het voorkomen van belangenverstrengeling. Zo moeten er interne controles plaatsvinden en moeten deze waarborgen ook functioneren. Het is aan de accountant om te bepalen of dit het geval is.

Verder moet de beschermingsbewindvoerder een beschrijving van de taken en bevoegdheden maken van de verschillende functies. Van de beschermingsbewindvoerder wordt verwacht dat hij aan de hand van deze beschrijving de werkzaamheden uitvoert. Zo is het voor iedereen duidelijk wie verantwoordelijk is voor welke functie. Daarbij is het van belang dat de functies tot het geven van een betalingsopdracht gescheiden zijn van de functie van de uitbetaling en de boekhouding. Het doel hiervan is om het risico op misbruik te verminderen. Op deze manier kijken er altijd meerdere mensen naar. Dit is niet van toepassing als de beschermingsbewindvoerder geen medewerkers in dienst heeft. Het laatste belangrijke punt uit artikel 8 is dat de beschermingsbewindvoerder in staat moet zijn om de veroorzaakte schade van de rechthebbende te vergoeden. Als een bewindvoerder onvoldoende eigen vermogen heeft kan hij een beroepsaansprakelijkheidsverzekering afsluiten. Er is geen minimum- of maximumbedrag waar de beschermingsbewindvoerder over moet beschikken. Dit komt doordat er uiteenlopende situaties kunnen ontstaan. De wetgever laat het aan de praktijk over om hier maatstaven aan te geven en te ontwikkelen.⁶⁷

§ 3.10 Kwaliteitsverordening BPBI

In de kwaliteitsverordening heeft de BPBI eisen gesteld waar alle leden aan moeten voldoen. Zoals in de aanleiding is beschreven, is de kwaliteitsverordening van de BPBI als leidraad gebruikt bij het opstellen van de kwaliteitseisen van de beschermingsbewindvoerders. Wat in paragraaf 3.7 is uitgewerkt is daarom ook terug te vinden in de kwaliteitsverordening van de BPBI. Dit is een klein onderdeel van de kwaliteitsverordening. Zo worden er ook eisen gesteld aan de bereikbaarheid. Zo moet de beschermingsbewindvoerder beschikken over een post- en e-mailadres. De reactietermijn op de e-mail berichten mag niet langer zijn dan twee werkdagen. Daarnaast moet de beschermingsbewindvoerder minimaal vier dagen per week, twee uur per dag telefonisch bereikbaar zijn voor de rechthebbende.⁶⁸

Verder moet iedere medewerker een verklaring tekenen waaruit blijkt dat diegene handelingsbekwaam is en in goede financiële gezondheid verkeert. Als laatste moet iedere medewerker een geheimhoudings- en onafhankelijkheidsverklaring ondertekenen. De inhoud van de laatstgenoemde verklaring heeft betrekking op het niet aannemen van cadeaus, schenkingen of een erfenis. Verder mag het beheer over de goederen en het vermogen niet voor eigen voordeel benut worden.⁶⁹

Naar aanleiding van de wetswijziging is artikel 18 aan de kwaliteitsverordening toegevoegd. De beschermingsbewindvoerder moet zich houden aan de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Dit betekent dat hij de regels van de bankier moet naleven bij het openen van een bankrekening voor de rechthebbende. Zo dient het legitimatiebewijs geverifieerd te worden door een leidinggevende functionaris. De naam van die persoon en de datum van de verificatie worden op de kopie van het legitimatiebewijs geschreven. Dit document wordt bewaard in het dossier van de rechthebbende. Er worden ook financiële eisen gesteld. Zo moet er een strikte scheiding zijn tussen de cliëntgelden en de organisatiegelden.

⁶⁷ Artikel 8 lid 3, 4 en 5 AMvB 'Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren'.

⁶⁸ Artikel 6 Kwaliteitsverordening BPBI.

⁶⁹ Artikel 10, 11 & 13 Kwaliteitsverordening BPBI.

De bankrekening van de rechthebbende moet op zijn naam staan en al het financiële verkeer moet via dat rekeningnummer verlopen. Verder moeten de financiële bescheiden van de organisatie worden gearchiveerd, zodat de volledigheid gewaarborgd is.⁷⁰

Naast de financiële eisen worden er ook communicatieve eisen gesteld aan de beschermingsbewindvoerder. Voordat het beschermingsbewind wordt aangegaan dient er een brochure of een brief overhandigd worden aan de rechthebbende. Hierin staan de wederzijdse verwachtingen. Als aanvulling op de brochure of brief, dient de rechthebbende een verklaring te ondertekenen waarin de wederzijdse verwachtingen uitgeschreven staan. In deze verklaring moeten minimaal de onderstaande zaken beschreven zijn:

- de cliënt mag geen nieuwe schulden maken of anderszins financiële verplichtingen aangaan;
- de cliënt geeft volledige openheid van zaken ten aanzien van zijn financiële situatie;
- de cliënt geeft alle wijzigingen in zijn persoonlijke of financiële omstandigheden direct door en levert eventuele bewijsstukken aan;
- wat er van cliënt wordt verwacht in de periode van inkomensbeheer in afwachting van het bewind (optioneel);
- situaties waarbij de cliënt vooraf in ieder geval met de bewindvoerder in overleg dient te treden (optioneel);
- de bereikbaarheid van de bewindvoerder (conform artikel 6 en 7);
- het klachtenreglement van de bewindvoerder (conform artikel 22).⁷¹

Artikel 31 van de kwaliteitsverordening BPBI verplicht de beschermingsbewindvoerder om eenmaal per maand een overzicht van de inkomsten en uitgaven naar de rechthebbende te versturen. Als de rechthebbende niet in staat is om dit te begrijpen mag er jaarlijks een totaaloverzicht overhandigd worden. Verder bevordert de beschermingsbewindvoerder de financiële zelfredzaamheid van de rechthebbende door bijvoorbeeld het thuisbankieren te introduceren. Dan kan de rechthebbende via het internet zijn mutaties, schuldenoverzicht en inkomsten en uitgaven zien.⁷²

Het laatste wat over de kwaliteitsverordening van de BPBI wordt toegelicht zijn de ethische gedragsregels. Zo moet de beschermingsbewindvoerder ieder moment het belang van de rechthebbende voor ogen houden. Daarbij moet hij bewust zijn van zijn eigen verantwoordelijkheid. Daarmee wordt bedoeld dat hij, ondanks de verkregen toestemming van de kantonrechter, alsnog nagaat of de handeling in het belang van de rechthebbende is. Verder moet hij duidelijkheid en transparantie bieden over het beheer en indien nodig legt hij hier verantwoording over af. Het is belangrijk dat de beschermingsbewindvoerder het contact onderhoudt op basis van gelijkwaardigheid ten opzichte van de rechthebbende.⁷³

⁷⁰ Artikel 25 en 26 Kwaliteitsverordening BPBI.

⁷¹ Artikel 30 Kwaliteitsverordening BPBI.

⁷² Artikel 34 Kwaliteitsverordening BPBI.

⁷³ Artikel 35 Kwaliteitsverordening BPBI.

Hoofdstuk 4: Methodologische verantwoording

§ 4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de methoden die worden gebruikt om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Er wordt per onderzoeksvraag verantwoording afgelegd over de methoden. Daarnaast komen de betrouwbaarheid en validiteit van de onderzoeksvragen aan de orde.

§ 4.2 Centrale vraagstelling

De centrale vraagstelling luidt als volgt:

Wanneer schendt de beschermingsbewindvoerder de zorgplicht en in hoeverre kan hij aansprakelijk gesteld worden voor de geleden schade?

§ 4.3 Onderzoeksmethoden

Dit onderzoek is een beschrijvend onderzoek. Het is kenmerkend voor een beschrijvend onderzoek dat hiermee de ‘wat’-vraag wordt beantwoord.⁷⁴ Dit is de kern van het onderzoek, omdat wordt beschreven wanneer de beschermingsbewindvoerder zijn zorgplicht heeft geschonden. Daarnaast wordt een antwoord gegeven op vraag of de bewindvoerder aansprakelijk is gesteld voor de geleden schade.

Hieronder volgt een toelichting op de onderzoeksmethoden van de vier onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen luiden als volgt:

1. *Wanneer is er, gezien vanuit de jurisprudentie over de periode 2010 tot en met 2016, sprake van schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?*
2. *In welke gevallen wordt de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld voor de geleden schade indien de zorgplicht geschonden is?*

Om deze twee onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, wordt een jurisprudentieonderzoek verricht. Hiervoor wordt de database van Kluwer Navigator geraadpleegd. Er is voor deze methode gekozen, omdat uit de jurisprudentie is gebleken wat de geschiedenis is en wat de beweegredenen van de rechters waren. Hieruit blijkt wanneer de zorgplicht geschonden is en of de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld wordt voor de schade.

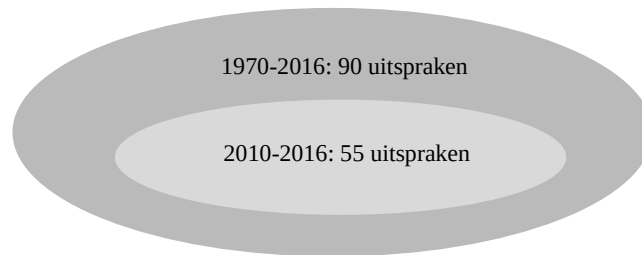
Ter voorbereiding op het jurisprudentieonderzoek is gezocht op de trefwoorden ‘1:444’ en ‘bewind’ in Kluwer Navigator. Deze zoekactie levert ongeveer 90 uitspraken op.⁷⁵ Deze uitspraken zijn verdeeld over de jaren 1970 tot en met 2016. Dit is de populatie, want over deze zaken wordt een uitspraak gedaan. Gezien de beperkte tijd van dit onderzoek, was het onmogelijk om alle uitspraken te onderzoeken. Daarom zijn de uitspraken van de Hoge Raad, gerechtshoven en de rechtbanken over de jaren 2010 tot en met 2016 onderzocht. Er is voor gekozen om de uitspraken van de Hoge Raad, gerechtshoven en de rechtbanken te gebruiken in dit onderzoek, omdat deze rechtsprekende organen tezamen veel uitspraken hebben gedaan die bijdragen aan het resultaat van dit onderzoek.

Daarnaast is de optie ‘Officiële uitspraken’ aangevinkt. Zo is vermeden dat er bewerkte uitspraken onderzocht zijn. Het onderzoek heeft betrekking op de officiële uitspraken. Er zijn

⁷⁴ Verhoeven, 2011 p. 99.

⁷⁵ Navigator.kluwer.nl.

uiteindelijk 55 uitspraken overgebleven die betrekking hebben op de periode 2010 tot en met 2016. Dit is een deel van de populatie en wordt daarom operationele populatie genoemd. Alle 55 uitspraken zijn onderzocht. Dit maakt dat er geen steekproef van toepassing was. De omvang van deze uitspraken is voldoende, omdat er niet meer uitspraken aanwezig zijn die in de betreffende periode zijn gedaan. Uit de figuur hieronder blijkt dat de 55 uitspraken een onderdeel zijn van de 90 uitspraken en dat zij dezelfde kenmerken hebben.

Figuur 1: Selectie uitspraken
Bron: Kluwer Navigator, 2017

Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid van dit onderzoek te waarborgen, zijn alle uitspraken van 2010 tot en met 2016 onderzocht. Op deze manier is elke uitspraak onderzocht en zijn de resultaten daarvan betrouwbaar. Daarnaast zijn de resultaten van dit onderzoek doorgenomen met de opdrachtgever. Verder zijn de belangrijkste bevindingen per uitspraak vastgelegd en toegevoegd als bijlage. Op een later moment kunnen deze gegevens nogmaals geraadpleegd worden. Hierdoor zijn toevallige fouten vermeden.

Validiteit

Het onderzoek moet naast toevallige fouten ook vrij zijn van systematische fouten. De resultaten dienen een afspiegeling van de werkelijkheid te zijn. Er is gemeten wat er gemeten moest worden, doordat alle uitspraken onderzocht zijn. De externe validiteit is gewaarborgd doordat de uitspraken die onderzocht zijn, dezelfde kenmerken bevatten als de populatie. Hierboven is uitgelegd dat het namelijk de resultaten zijn van een zoekopdracht in de database van Kluwer Navigator. Verder is de constructvaliditeit gewaarborgd, omdat de jurisprudentie het meetinstrument is waardoor de onderzoeksvragen 1 en 2 beantwoord kunnen worden. Met behulp van de zoekopdrachten zijn alleen de uitspraken gebruikt die betrekking hebben op artikel 1:444 BW. De constructvaliditeit is verhoogd, omdat in paragraaf 1.7 de relevante begrippen, zoals 'zorgplicht' en 'aansprakelijkheid', afgebakend zijn. Hierdoor is voorkomen dat er iets anders is onderzocht.

3. In hoeverre kunnen de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering leiden tot een schending van de zorgplicht?

Om deze onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, is deskresearch verricht. De werkprocessen van Spectrum Bewindvoering zijn onderzocht. Er is gekeken naar de inhoud van de werkprocessen en of deze inhoud in strijd is met de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder. Hiertoe zijn de uitkomsten van de werkprocessen vergeleken met de informatie uit paragraaf 3.9. Verder zijn de uitkomsten vergeleken met de onderzoeksresultaten van onderzoeksvraag 1. Uit de vergelijking blijkt wat een bewindvoerder wel en niet moet doen om aan zijn zorgplicht te voldoen.

De medewerkers van Spectrum Bewindvoering zijn geïnterviewd over hun mening over de werkprocessen. In totaal zijn er zeven medewerkers werkzaam binnen het bedrijf. Deze zeven medewerkers zijn de populatie. Het was niet mogelijk om alle medewerkers te interviewen. Er

is voor gekozen om vier medewerkers te interviewen, omdat zowel de opdrachtgever als de onderzoeker behoren tot deze populatie. De opdrachtgever heeft geadviseerd een medewerker niet te benaderen voor een interview, omdat zij er kort werkt en zelf nog zoekende is binnen de organisatie.

De vier medewerkers die wel geïnterviewd zijn, zijn de operationele populatie. Er is gebruik gemaakt van een half-gestructureerd interview. De vragenlijst is vooraf opgesteld, maar de medewerkers zijn ook in de gelegenheid om aanvullingen te geven. Het interview heeft als doel om in kaart te brengen hoe de medewerkers van Spectrum Bewindvoering tegen de werkprocessen aankijken. Zij zijn de mensen die met de werkprocessen werken en als zij het idee hebben dat er iets niet in klopt, dan is het in het belang van het onderzoek dat dit besproken wordt.

Betrouwbaarheid: deskresearch

Op het moment dat dit onderzoek nogmaals plaatsvindt, kunnen de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering nogmaals gebruikt worden. Dit komt omdat de werkprocessen vastliggen binnen het bedrijf. Dit zorgt ervoor dat bij een herhaling van het onderzoek de uitkomsten bijna identiek zullen zijn. Hierdoor is de betrouwbaarheid vergroot.

Betrouwbaarheid: interview

Om de betrouwbaarheid van het interview te vergroten is vooraf een vragenlijst opgesteld. Tijdens het formuleren van deze vragen is voornamelijk gelet op de samenhang tussen de vragen. Dit heeft als doel dat de vragen samen een antwoord kunnen geven op de vraag hoe de medewerkers tegen de werkprocessen aankijken. Om de betrouwbaarheid te vergroten, zijn de volgende handelingen verricht:

- Er is kenbaar gemaakt dat als er onduidelijkheden ontstaan, deze besproken kunnen worden.
- De vragenlijst is geprint en bij het gesprek gehouden. De medewerkers zijn in de gelegenheid gesteld om mee te kijken.
- Het interview is opgenomen, uitgewerkt en als bijlage aan dit onderzoeksrapport toegevoegd.

Validiteit: deskresearch

De werkprocessen van Spectrum Bewindvoering zijn onderzocht en vergeleken met de informatie uit paragraaf 3.9 en de uitkomsten van onderzoeksvraag 1. Er is gemeten wat er gemeten moest worden. Er is namelijk onderzocht wat in de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering staat en hoe dit zich verhoudt tot de theorie en onderzoeksresultaten. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat deze onderzoeksmethode valide is, omdat met deze methode een antwoord wordt gegeven op de onderzoeksvraag.

Validiteit: interview

De externe validiteit is vergroot, doordat de meerderheid van de medewerkers is geïnterviewd. Verder zijn er handelingen verricht om systematische fouten te voorkomen. Ten eerste zijn de vragen duidelijk geformuleerd. Dit heeft tot doel dat hierdoor gemeten wordt, wat er gemeten moet worden. Ten tweede zijn de begrippen en de interviewvragen ondubbelzinnig opgesteld. Als iets voor de medewerkers nog onduidelijk was, is dit nader toegelicht. Verder hebben de interviews plaatsgevonden op de werkplek van de medewerkers. Dit was voor de medewerkers een vertrouwde omgeving, waardoor zij zich op hun gemak voelden.

4. *In welke mate heeft het toezicht van de kantonrechter van de rechtbank Overijssel invloed op de schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?*

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, is er een half-gestructureerd interview afgenomen. De populatie van de onderzoeksvraag bestaat uit de kantonrechters van de rechtbank Overijssel. Uit een gesprek met de opdrachtgever is naar voren gekomen dat er twee financieel medewerkers toezicht zijn binnen rechtbank Overijssel en dat zij de kantonrechter adviseren. Op advies van de opdrachtgever is het interview gehouden met de heer E. Freriksen en mevrouw A. Bieshaar. Spectrum Bewindvoering valt onder de rechtbank Overijssel en hier zijn zij het aanspreekpunt voor.

Het interview heeft tot doel om informatie te verzamelen over de toezichthoudende rol van de kantonrechter en in hoeverre deze rol van belang is bij de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder. De vragen in het interview zijn hieraan gekoppeld. Hierdoor is de constructvaliditeit vergroot. Dit zorgt ervoor dat de juiste vragen gesteld zijn om tot een conclusie te komen.

Het is een half-gestructureerd interview, omdat de vragen van tevoren zijn opgesteld, maar daarnaast bestond de mogelijkheid voor eigen inbreng van de geïnterviewden.⁷⁶ Het gevolg hiervan is dat er een gesprek ontstond, waarbij de heer Freriksen en mevrouw Bieshaar inbreng hadden. Een valkuil is dat er teveel wordt gesproken over niet relevante onderwerpen. Daarom is de onderzoeker tijdens het interview bij zichzelf nagaan of deze informatie relevant is.

Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid is vergroot, doordat beide financieel medewerkers toezicht zijn geïnterviewd. Tijdens het interview konden ze elkaar aanvullen of verbeteren, waardoor de kans op toevallige fouten is afgenomen. Als een van beiden zo snel geen antwoord kon geven, kon de ander het antwoord aanvullen of geven. De handelingen die nog meer verricht zijn om toevallige fouten te voorkomen, zijn:

- Vooraf is afgesproken dat als een van beiden een vraag onduidelijk vond, dit kenbaar gemaakt kon worden. Daarna kon de vraag worden toegelicht.
- Er is een lijstje gemaakt met onderwerpen waarover een vraag is gesteld. Dit lijstje is tijdens het interview erbij gehouden, zodat dit gecontroleerd kon worden.
- Het interview is opgenomen, uitgewerkt en als bijlage aan dit onderzoek toegevoegd.

Validiteit

De externe validiteit is vergroot, omdat het gelukt is om de twee financieel medewerkers toezicht te interviewen voor dit onderzoek. Om systematische fouten te voorkomen, zijn verschillende handelingen verricht. Zo zijn de vragen duidelijk geformuleerd, zodat gemeten is wat er gemeten moest worden. Daarnaast zijn de vragen in dezelfde volgorde gesteld als ze zijn opgesteld. Verder zijn de begrippen ondubbelzinnig geformuleerd en onduidelijkheden zijn weggenomen. Als laatste heeft het interview bij de rechtbank in Almelo plaatsgevonden. Hierdoor bevonden de heer Freriksen en mevrouw Bieshaar zich in een vertrouwde omgeving, wat bevorderend is voor de uitkomsten van dit interview.

⁷⁶ Verhoeven, 2011 p. 150.

Hoofdstuk 5: Onderzoeksresultaten

§ 5.1 Onderzoeksresultaten van onderzoeksvragen 1 en 2

§ 5.1.1 Inleiding

Ten behoeve van de beantwoording van de onderzoeksvragen 1 en 2 te krijgen zijn in het jurisprudentieonderzoek de uitspraken over de periode 2010 tot en met 2016 onderzocht. In totaal zijn er 55 uitspraken onderzocht. Hieronder worden de resultaten schematisch weergegeven. Vervolgens worden per rechtbank of gerechtshof de opvallende resultaten benoemd. De gehele uitwerking van de jurisprudentie staat in naar bijlage 1.

§ 5.1.2 Resultaten

	Uitspraken	Werkzaamheden	Tekortgeschoten	Aansprakelijk
<i>Rb. Midden-Nederland</i>	7	21	18	15
<i>Rb. Noord-Holland</i>	7	17	11	12
<i>Rb. Gelderland</i>	6	14	9	7
<i>Rb. Oost-Brabant</i>	6	13	10	9
<i>Rb. Limburg</i>	2	5	5	4
<i>Rb. Zeeland-West-Brabant</i>	2	8	5	4
<i>Rb. Noord-Nederland</i>	1	1	0	0
<i>Rb. Overijssel</i>	1	2	2	2
<i>Rb. Rotterdam</i>	1	3	1	1
<i>Rb. Den Haag</i>	1	1	1	1
<i>Hof 's-Hertogenbosch</i>	7	10	7	7
<i>Hof Arnhem-Leeuwarden</i>	4	6	5	5
<i>Hof Amsterdam</i>	2	8	8	8
<i>Hoge Raad</i>	3	3	2	2

De aantallen onder de kolom 'uitspraken' hebben betrekking op het aantal keer dat de rechtsprekende instantie een uitspraak heeft gedaan. In de kolom 'werkzaamheden' worden de aantallen genoemd waarbij een bewindvoerder zijn werkzaamheden niet of onvoldoende heeft uitgevoerd. Onderaan de kolom 'tekortgeschoten' staan de aantallen waarin een bewindvoerder tekort is geschoten ten opzichte van de werkzaamheden. Uit de aantallen in de kolom 'aansprakelijk' blijkt het aantal keer dat een beschermingsbewindvoerder aansprakelijk is gesteld voor de schade die is voortgekomen uit zijn tekortkoming.

§ 5.1.3 Toelichting resultaten

Hieronder wordt per rechtbank een resultaat benoemd waarbij de beschermingsbewindvoerder 1) wel tekortgeschoten is en wel aansprakelijk is gesteld, 2) wel tekortgeschoten is en niet aansprakelijk is gesteld en 3) niet tekortgeschoten is en niet aansprakelijk is gesteld. Indien een dergelijke situatie zich niet bij een rechtbank heeft voorgedaan, wordt daar niet verder op ingegaan.

Rechtbank Midden-Nederland (zie bijlage 1.1)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft de autoverzekering niet betaald. De rechthebbende was hier niet van op de hoogte en heeft onverzekerd rondgereden, waardoor boetes zijn ontstaan. De bewindvoerder had de rechthebbende hier duidelijk over moeten inlichten.
- 2) Een beschermingsbewindvoerder heeft het termijnbedrag van de Woningnet niet betaald. Het is de taak om betalingen te controleren. Hij is niet aansprakelijk, omdat na ontdekking direct actie is ondernomen.
- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft de huur- en zorgtoeslag door een derde laten aanvragen. Dit is geen tekortkoming van de bewindvoerder, omdat de kantonrechter van mening is dat deze toeslagen door een derde aangevraagd mogen worden.

Rechtbank Noord-Holland (zie bijlage 1.2)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft €17.000,- van rechthebbende naar zichzelf overgemaakt zonder dat hiervoor een machtiging verstrekt is. Hierdoor is schade toegebracht aan het vermogen van rechthebbende.
- 2) Een beschermingsbewindvoerder heeft geen bijzondere bijstand aangevraagd voor de bewindvoerskosten. Door het verzoek tot opheffing is de bewindvoerder alleen aansprakelijk gesteld voor de geleden schade.
- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft zonder overleg met de rechthebbende diens mobiel abonnement opgeheven. Er is bewezen dat hier geen ruimte voor was en dat de bewindvoerder een juiste beslissing heeft genomen.

Rechtbank Gelderland (zie bijlage 1.3)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft, in verband met twee weken ziekte, te laat de betrokken instanties aangeschreven over het beschermingsbewind. Ondanks de twee weken ziekte hadden de vermogensrechtelijke belangen eerder overgenomen moeten worden.
- 2) Een beschermingsbewindvoerder heeft geen kwijtschelding aangevraagd voor de gemeentelijke heffingen. De bewindvoerder is wel tekortgeschoten, maar niet aansprakelijk gesteld voor de schade, omdat de kwijtschelding alsnog aangevraagd kan worden.
- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft de rekening en verantwoording niet naar rechthebbende verstuurd. De rechthebbende is, door zijn lichamelijke of geestelijke toestand, niet in staat om dit te begrijpen.

Rechtbank Oost-Brabant (zie bijlage 1.4)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft € 80,- aan reiskosten per uur gerekend. De kantonrechter acht €40,- redelijk en stelt dat dit een tekortkoming is.
- 2) Een beschermingsbewindvoerder heeft het vakantiegeld uitbetaald aan de rechthebbende waardoor een huurachterstand is ontstaan. Dit is wel een tekortkoming, maar vanwege het verzoek tot opheffing is de bewindvoerder niet aansprakelijk gesteld.
- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft geen schuldregeling voor de rechthebbende aangevraagd. Dit is geen tekortkoming, omdat de rechthebbende niet beschikt over een vaste woonplaats, wat zijn eigen verantwoordelijkheid is.

Rechtbank Limburg (zie bijlage 1.5)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft geld van de rechthebbende overgemaakt naar zijn eigen advocatenkantoor zonder de bewijsstukken te leveren waarvoor deze uitgaven gedaan zijn.
- 2) Een beschermingsbewindvoerder heeft de hypotheek en levensverzekering niet betaald, waardoor de woning onderhands is verkocht. Het niet betalen is een tekortkoming, maar

vanwege de slechte woningmarkt is hij niet aansprakelijk gesteld voor de geleden schade. De slechte woningmarkt is mede de veroorzaker van de schade geweest.

Rechtbank Zeeland-West-Brabant (zie bijlage 1.6)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft de motorrijtuigenbelasting van de rechthebbende te laat betaald.
- 2) Een beschermingsbewindvoerder heeft een vordering laten ontstaan, doordat onterecht huurtoeslag ontvangen is. De bewindvoerder is tekortgeschoten, omdat hij de inkomsten had moeten controleren. Hij is niet aansprakelijk voor de geleden schade. Door terugbetaling komt de rechthebbende weer in de oorspronkelijke positie.
- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft onnodige kosten laten ontstaan bij de rechthebbende. Deze bewindvoerder heeft aangetoond dat de beslissingen juist zijn gemaakt.

Rechtbank Noord-Nederland (zie bijlage 1.7)

- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft bijzondere bijstand aangevraagd, zonder daar een machtiging aan toe te voegen. De gemeente had de aanvraag om die reden afgewezen. Volgens de kantonrechter is het toevoegen van een machtiging niet verplicht, omdat de bewindvoerder geen gemachtigde is.

Rechtbank Overijssel (zie bijlage 1.8)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft verzoeken voor extra geld voor persoonlijke verzorging geweigerd hoewel daar budget voor was. De bewindvoerder was ervan op de hoogte dat de rechthebbende veel waarde hecht aan de persoonlijke verzorging. De kantonrechter was daarom van mening dat dit een tekortkoming is en dat de bewindvoerder aansprakelijk is voor de geleden schade.

Rechtbank Rotterdam (zie bijlage 1.9)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft geen bezwaar ingediend inzake de terugvordering van een persoonsgebonden budget.
- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft rechthebbende onvoldoende geïnformeerd. Dit is geen tekortkoming, omdat de bewindvoerder iedere maand bankafschriften verstrekt.

Rechtbank Den Haag (zie bijlage 1.10)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft geldopnames gedaan namens rechthebbende voor zijn verblijf in een zorginstelling, terwijl deze opnames niet passen het uitgavenpatroon van iemand die in een zorginstelling verblijft. Daarnaast konden geen bewijsstukken overlegd worden.

Gerechtshof 's-Hertogenbosch (zie bijlage 1.11)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft niet gereageerd op een schuldeiser en heeft de schuld niet afgelost. Dit is een tekortkoming, omdat er een onverantwoord risico is genomen door niet te reageren en deze bewindvoerder heeft niet kunnen bewijzen dat er geen ruimte voor was.
- 3) Een beschermingsbewindvoerder heeft door speculatieve beleggingen het vermogen van de rechthebbende laten afnemen. De wereldwijde crisis ligt daaraan ten grondslag.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (zie bijlage 1.12)

- 1) Een beschermingsbewindvoerder heeft geld in rekening gebracht bij de rechthebbende voor het gebruik van een softwareapplicatie. De bewindvoerder heeft hiermee zijn bevoegdheden overschreden, omdat er geen toestemming is verleend.

3) Een beschermingsbewindvoerder heeft een bedrag overgemaakt naar de vader van de rechthebbende. Dit geld is niet bij de rechthebbende angekommen. Dit is geen tekortkoming van de bewindvoerder, omdat rechthebbende destijds minderjarig was. Er kan dan geen beroep op artikel 1:444 BW gedaan worden.

Gerechtshof Amsterdam (zie bijlage 1.13)

1) Een beschermingsbewindvoerder heeft geen belastingaangifte ingediend voor rechthebbende.

Hoge Raad (zie bijlage 1.14)

1) Een beschermingsbewindvoerder is in cassatie gegaan tegen de beslissing dat hij aansprakelijk is voor de in rekening gebrachte kosten voor de softwareapplicatie. De Hoge Raad stelt vast dat de beschermingsbewindvoerder wel tekortgeschoten is en aansprakelijk is, omdat de software onder andere niet noodzakelijk is voor het beheer van de goederen. Daarnaast heeft de bewindvoerder geen toestemming gevraagd aan de rechthebbende en mag hij niet uitgaan van stilzwijgende toestemming.

§ 5.2 Onderzoeksresultaten van onderzoeksvraag 3

§ 5.2.1 Inleiding

Om een antwoord op onderzoeksvraag 3 te geven, zijn de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering nader onderzocht. Als aanvulling hierop zijn de medewerkers geïnterviewd over hun ervaring met de werkprocessen. De inhoud van alle werkprocessen wordt beschreven in bijlage 2. De uitwerking van de interviews staat in bijlage 3.

§ 5.2.2 Werkprocessen

De werkprocessen bij Spectrum Bewindvoering variëren van de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden bij de aanmeldprocedure tot de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden nadat de rechthebbende is overleden. De werkprocessen zijn opgeslagen in een werkmap waar alle medewerkers toegang toe hebben. Bij alle werkzaamheden staat aangegeven wie deze kan uitvoeren, de wijze waarop de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden of waar de stukken gevonden kunnen worden en op welke manier de werkzaamheden vastgelegd moeten worden.

Hieronder wordt van elk werkproces een korte beschrijving gegeven. De nummering van de werkprocessen volgt de nummering zoals die in de bijlage is gegeven.

Intake tot verzending verzoekschrift kantonrechter (zie bijlage 2.1)

Als eerste wordt beschreven wat er gedaan moet worden zodra een rechthebbende zich aanmeldt. Hier valt bijvoorbeeld het maken van een afspraak onder. Vervolgens worden de werkzaamheden beschreven die 24 uur na het intakegesprek uitgevoerd moeten worden. Het gaat hier om een bevestiging van de vervolgafspraken en de aanvullende documenten die ondertekend dienen te worden. Als laatste wordt een beschrijving gegeven van wat er met de ondertekende documenten moet gebeuren, zoals welke documenten met het verzoekschrift meegestuurd moeten worden naar de rechtbank en welke in het eigen dossier opgeborgen moeten worden.

Openen beheer- en leefgeldrekening (zie bijlage 2.2)

Het werkproces bestaat uit de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden voor het aanvragen van een beheer- en leefgeldrekening bij de bank. Als eerste moet gecontroleerd

worden of de benodigde documenten aanwezig zijn, bijvoorbeeld een kopie van een geldig legitimatiebewijs. Daarna volgen de werkzaamheden met betrekking tot de aanvraagformulieren. Zo staat er dat het juiste opdrachtenformulier gebruikt moet worden voor een bestaande of nieuwe klant. Als laatste wordt beschreven dat alle documenten gescand moet worden.

Opstellen van een boedelbeschrijving (zie bijlage 2.3)

Er wordt per stap beschreven wat er gedaan moet worden om uiteindelijk de boedelbeschrijving naar de rechtbank te kunnen versturen. Zo staat er dat het formulier ingevuld moet worden en dat de begroting aangepast en bijgevoegd moet worden. Vervolgens moet het formulier ondertekend worden door de bewindvoerder en daarna kan het naar de rechtbank verstuurd worden.

Opstellen van een rekening en verantwoording, per post naar kantonrechter (zie bijlage 2.4)

Het gaat hier om de rekening en verantwoording die per post naar de kantonrechter verstuurd wordt. Er wordt een opsomming gegeven van de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden vanaf het moment dat het financieel jaaroverzicht geprint is tot het moment waarop de ondertekende versie van rechthebbende retour is ontvangen.

Opstellen van een rekening en verantwoording, digitaal naar kantonrechter (zie bijlage 2.5)

Deze rekening en verantwoording wordt via het systeem Onview naar de kantonrechter verstuurd. Per alinea wordt een stap beschreven voor het invullen van de rekening en verantwoording en de bewijsstukken die toegevoegd moeten worden. Zo moet er bij bijzondere inkomsten en uitgaven een uitleg gegeven worden. De rekening en verantwoording worden verzonden. De werkzaamheden die daarna dienen te worden verricht, staan in een opsomming.

Rekening en verantwoording verzenden naar rechthebbende (zie bijlage 2.6)

Hier gaat het om de manier waarop de rekening en verantwoording naar de rechthebbenden worden verstuurd. Er worden vier stappen beschreven. Zo wordt aangegeven dat de rekening en verantwoording in tweevoud verstuurd moet worden. Een exemplaar daarvan dient de rechthebbende retour te sturen. Voor de duidelijkheid dient er een stempel met 'retour' opgezet te worden.

Postverwerking en het verrichten van betalingen (zie bijlage 2.7)

De werkzaamheden over de postverwerking hebben betrekking op het ophalen van de post bij het postkantoor tot aan de manier waarop de enveloppe weggegooid moeten worden. De overige werkzaamheden hebben betrekking op het verrichten van betalingen. Dit proces is onderverdeeld in vier categorieën. De eerste heeft betrekking op het inladen van de banksaldo's en betalingsverwerkingen. Er wordt per stap beschreven hoe dat moet en wat de bedoeling is om de gegevens te kunnen importeren.

De tweede categorie betreft het doen van betalingen per batch. Er wordt per stap beschreven hoe de betalingen via een batch gedaan kunnen worden. De derde categorie heeft betrekking op het doen van een individuele betaling via de bank. Hierbij wordt ook stap voor stap beschreven hoe een dergelijke betaling moet worden gedaan. De laatste categorie heeft betrekking op het doen van een individuele betaling via Onview. Er wordt per stap

aangegeven wat er gedaan moet worden, zodat uiteindelijk de betaling aangeboden kan worden.

Aanvragen van een (aanvullende) zorgverzekering (zie bijlage 2.8)

Als eerste wordt er een beschrijving gegeven van algemene werkzaamheden en documenten die bij iedere rechthebbende doorgenomen moet worden. Zo moet worden bekeken welke zorgverzekering de rechthebbende heeft of er een collectiviteit is en of een aanvullende zorgverzekering in het financiële plaatje van de rechthebbende past. Dan volgen beschrijvingen van twee verschillende situaties. In de eerste situatie heeft de rechthebbende een schuld bij de zorgverzekeraar, maar daarvoor loopt nog geen MSNP of WSNP. Er moeten dan werkzaamheden verricht worden die betrekking hebben op een stabilisatie-overeenkomst die verstuurd moet worden naar de zorgverzekeraar.

De tweede situatie is van toepassing als de rechthebbende geen schulden heeft. Dan kan een aanvullende zorgverzekering bij de zorgverzekeraar worden aangevraagd. Als de aanvullende zorgverzekering is aangevraagd, moeten het nieuwe polisblad en het termijnbedrag gecontroleerd worden en dient de rechthebbende hier een kopie en terugkoppeling van te ontvangen.

Schuldhelpverlening (zie bijlage 2.9)

Het werkproces van de schuldhelpverlening is verdeeld in vier situaties waarin de rechthebbende kan verkeren. Bij de eerste is er sprake van schulden. De werkzaamheden die dan verricht dienen te worden hebben betrekking op het in kaart brengen van de schulden, de beslagvrije voet en het aanschrijven van schuldeisers. De tweede situatie heeft betrekking op schuldhelpverlening. Als deze nog niet aanwezig is, staat er in het werkproces wat er gedaan moet worden om deze aan te vragen. Verder worden de werkzaamheden genoemd die verricht moeten worden, zodra de ontvangstbevestiging is ontvangen of wanneer de aanvraag is afgewezen. In de derde werkombschrijving staat beschreven wat er gedaan moet worden als er nog een budgetbeheerder in beeld is. Als laatste wordt er een werkbeschrijving gegeven voor het WSNP-traject. Er wordt een beschrijving gegeven van het moment van aanvragen tot het moment waarop de WSNP-bewindvoerder start met zijn werkzaamheden.

Verhuizing van rechthebbende naar een andere woning of instelling (zie bijlage 2.10)

Dit werkproces is van toepassing op het moment dat de rechthebbende gaat verhuizen. Uit dit werkproces blijkt welke werkzaamheden er verricht moeten worden, zoals het aanpassen van de vaste lasten of de toeslagen en het tekenen van het huurcontract. Verder zijn er nog werkzaamheden die afhankelijk zijn van de situatie. Als de rechthebbende naar een andere gemeente verhuist, moeten de bijzondere bijstand en de collectieve zorgverzekering aangepast worden. Onderaan het werkproces staat de notitie 'huur opzeggen'.

Beëindiging van het bewind in verband met overlijden van rechthebbende (zie bijlage 2.11)

In dit werkproces wordt een weergave gegeven van de werkzaamheden die verricht moeten worden op het moment dat de rechthebbende is overleden. De werkzaamheden hebben betrekking op het betalen van de laatste facturen, het melden van het overlijden aan alle betrokken instanties, het contact opnemen met de erfgenamen en het opstellen van de eindrekening en verantwoording. Verder wordt er een opsomming gegeven van welke documenten meegestuurd moeten worden, zodra de eindrekening en verantwoording worden verstuurd naar de erfgenamen.

Beëindiging van een bewind in verband met overdracht aan een andere beschermingsbewindvoerder (zie bijlage 2.12)

Hierbij wordt een beschrijving gegeven van de werkzaamheden op het moment dat het beschermingsbewind beëindigd wordt, omdat de rechthebbende wil overstappen naar een andere bewindvoerder. Als deze situatie zich voordoet, moeten een rekening en verantwoording opgesteld worden over de periode die is vastgesteld door de kantonrechter. Deze rekening en verantwoording moeten vervolgens verzonden worden naar de nieuwe bewindvoerder en moeten na akkoord doorgestuurd worden naar de rechtbank. Er wordt een opsomming gegeven van de documenten die meegestuurd moeten worden bij de rekening en verantwoording aan de nieuwe bewindvoerder. Naast de werkzaamheden wordt er gevraagd of dit gedaan is, door wie dit gedaan is, de datum, eventuele opmerkingen, de wijze waarop dit is vastgelegd en wanneer dit is vastgelegd.

Overname van rechthebbende van een andere beschermingsbewindvoerder (zie bijlage 2.13)

Bij het vorige werkproces was er sprake van beëindiging van het beschermingsbewind in verband met overname, bij dit werkproces wordt een rechthebbende overgenomen van een andere bewindvoerder. Er wordt een beschrijving gegeven van wat er moet gebeuren als een rechthebbende belt en vraagt of hij kan overstappen naar Spectrum Bewindvoering. In dat geval moet er als eerste contact opgenomen worden met de huidige bewindvoerder. Indien er geen belemmeringen zijn, kan er een vervolgesprek gepland worden om de vervolgstappen te bespreken. Als de huidige bewindvoerder geen toestemming geeft, wordt diegene verzocht om contact op te nemen met de rechthebbende. Bij de werkzaamheden staat wie deze kan uitvoeren, op welke wijze en hoe dit vastgelegd moet worden.

§ 5.2.3 Interview medewerkers Spectrum Bewindvoering

Vier van de zeven medewerkers van Spectrum Bewindvoering zijn geïnterviewd. De periode dat zij werkzaam zijn bij Spectrum Bewindvoering verschilt. Zo werkt een geïnterviewde er al een paar jaar, maar er is ook een medewerker die er nog maar een paar maanden werkt. Elke medewerker is bij de start van zijn dienstverband op de hoogte gesteld van de werkprocessen. De manier waarop de medewerkers hiermee zijn omgegaan is verschillend. Zo kan de een zich niet herinneren dat hij deze gebruikt heeft (zie bijlage 3.4), de ander heeft ze geprint en als handleiding gebruikt (zie bijlage 3.1) en nog weer een andere medewerker was ondanks de werkprocessen nog zoekende (zie bijlage 3.2).

De medewerkers zijn op de hoogte van de werkprocessen die bij de werkzaamheden horen. Bij de medewerkers die meer dan een half jaar werkzaam zijn bij Spectrum Bewindvoering komt naar voren dat zij de werkprocessen niet dagelijks gebruiken. De argumenten die daarvoor worden aangedragen zijn: ‘de meeste werkzaamheden zitten nu in mijn hoofd’, ‘door de werkervaring die ik heb, weet ik wat ik moet doen’ en ‘de uitvoering van de werkzaamheden is een automatisme geworden’. De medewerker die nog maar een paar maanden werkzaam is bij het bedrijf moet zichzelf juist aanleren om gebruik te gaan maken van de werkprocessen (zie bijlage 3.3).

De ervaring van de medewerkers is, dat zij aan het begin van hun dienstverband, veel aan de werkprocessen hebben gehad. Zij geven vooral aan dat de werkprocessen zinvol zijn voor nieuwe medewerkers. Op de vraag of er punten in de werkprocessen zijn die tot schending van de zorgplicht kunnen leiden, antwoorden de medewerkers over het algemeen dat de werkprocessen volledig zijn. Er zijn ook medewerkers die hier geen antwoord op konden

geven, omdat de werkprocessen niet gebruikt worden of omdat de medewerker er nog te kort werkt om daar een uitspraak over te doen.

De laatste vraag die gesteld is, ging over het opstellen van werkprocessen voor werkzaamheden waarvoor nu nog geen werkproces is opgesteld. Hier reageerden de medewerkers verschillend op. Zo betwijfelt een medewerker of voor alle werkzaamheden wel een werkproces opgesteld moet worden. (Zie bijlage 3.1) Een andere medewerker vindt dat juist alle werkzaamheden vastgelegd moeten worden in een handleiding om zo de steeds mondigere cliënt aan te kunnen tonen wat er gedaan wordt. (Zie bijlage 3.4)

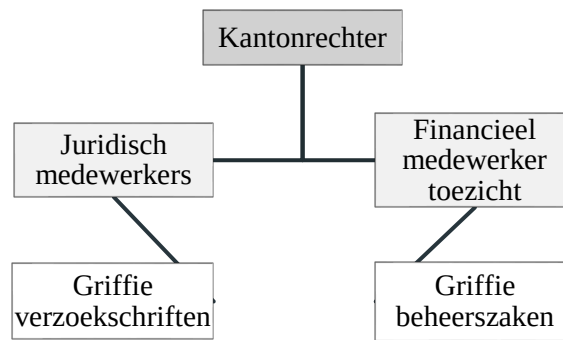
Hieronder worden de gegeven antwoorden uitgeschreven om duidelijk aan te geven hoe de medewerkers hierover denken:

- Dat is moeilijk in te schatten. Ik vraag mij af of alles wel vastgelegd moet worden in processen. Het blijft namelijk mensenwerk. Als ik ergens over twijfel, dan overleg ik het met een collega. Het is volgens mij belangrijker dat iedere medewerker zijn gezond verstand gebruikt bij het nagaan van welke werkzaamheden er uitgevoerd moeten worden. (Zie bijlage 3.1)
- Je kunt wel een werkproces opstellen voor het aanvragen van bijzondere bijstand, maar dat wordt erg kort, omdat het per gemeente verschillend is welke werkzaamheden er uitgevoerd moeten worden. (Zie bijlage 3.2)
- Een duidelijk werkproces rondom het intakegesprek zou naar mijn idee verstandig zijn. Nu worden de uitkomsten van het gesprek niet vastgelegd. Als een cliënt na het gesprek met ons belt, weten wij niet wat de situatie is of wat er besproken is. Dit kan voor frustratie zorgen. Als er een samenvatting wordt gemaakt of een terugkoppeling wordt gegeven aan de medewerkers, is iedereen ervan op de hoogte en kan de frustratie voorkomen worden. (Zie bijlage 3.2)
- Tot nu toe mis ik ze nog niet. Er is bijvoorbeeld geen werkproces voor kwijschelding, maar op het formulier wordt snel duidelijk hoe dit verricht kan worden. Daarnaast kan het ook per gemeente verschillen wat daarvoor gedaan moet worden. (Zie bijlage 3.3)
- Door de mondigheid van de rechthebbende vind ik het belangrijk dat alles gewaarborgd wordt. Ik vind het daarom een aanrader om een boek of een handleiding op te stellen waarin de veelvoorkomende werkzaamheden worden vastgelegd. Als er dan stap voor stap wordt beschreven wat er gedaan kan worden, is het voor iedereen duidelijk wat diegene moet doen. Voorbeelden van werkzaamheden die daarin kunnen staan zijn: aanvragen bijzondere bijstand of kwijschelding. (Zie bijlage 3.4)

§ 5.3 Onderzoeksresultaten van onderzoeksvraag 4

§ 5.3.1 Inleiding

Om een antwoord op onderzoeksvraag 4 te krijgen, is een interview gehouden met de heer Freriksen en mevrouw Bieshaar. Zij zijn de twee financieel medewerkers toezicht binnen de rechtbank Overijssel. Er wordt eerst een schematische weergave gegeven (zie figuur 2) van de verhoudingen tussen de kantonrechter en de heer Freriksen en mevrouw Bieshaar. Met ‘beheerszaken’ wordt het controleren van de documenten die bij de interviewvragen besproken worden en het beoordelen van machtigingsverzoeken bedoeld. Uit het interview is naar voren gekomen dat de financieel medewerker toezicht advies uitbrengt over de zaken aan de kantonrechter. In bijna alle gevallen volgt de kantonrechter het advies van de heer Freriksen en mevrouw Bieshaar.

Figuur 2

§ 5.3.2 Interviewresultaten

Aan de hand van de centrale begrippen, worden hieronder de belangrijkste bevindingen beschreven. De volledige uitwerking van het interview staat in bijlage 3.

§ 5.3.2.1 Toezichthoudende rol van de kantonrechter

Er zijn twee factoren van belang voor de omvang van de toezichthoudende rol:

1. De omvang van het beschermingsbewind. Bij een beperkt beschermingsbewind, is de toezichthoudende rol van de kantonrechter ook beperkt.
2. De mate van wilsbekwaamheid van de rechthebbende. Als de rechthebbende deels wilsbekwaam is, dient de beschermingsbewindvoerder voornamelijk met de rechthebbende te overleggen in plaats van de kantonrechter.

Op grond van de wet zijn er gereedschappen waardoor toezicht kan worden gehouden op de werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder. Zo moet de beschermingsbewindvoerder een boedelbeschrijving opstellen, een rekening en verantwoording indienen en een eindrekening indienen. Door ieder document te controleren, wordt toezicht gehouden op de werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder. Er zijn enkele bewindvoerderskantoren waarvan de financieel medewerker toezicht weet dat zij de zaken op orde hebben. Documenten die daarvan binnenkomen, worden steekproefsgewijs gecontroleerd.

Tevens kan een klacht van de rechthebbende aanleiding zijn om de werkzaamheden nader te controleren. Zodra er punten zijn waarvan gedacht wordt dat het niet klopt, wordt de beschermingsbewindvoerder verzocht om hier een toelichting over te geven of dient hij bewijsstukken aan te leveren, bijvoorbeeld bankafschriften.

De financieel medewerker toezicht controleert de rekening en verantwoording op de volgende punten:

- staan er vreemde of hoge uitgavenposten in?
- verloopt het beheer van de goederen en het vermogen goed?
- kloppen de bankafschriften?
- komen de inkomsten en uitgaven met elkaar overeen?
- voert de beschermingsbewindvoerder alle werkzaamheden uit die van hem verwacht worden?
- is kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen aangevraagd?
- worden de toeslagen ontvangen?
- is er bijzondere bijstand voor de bewindvoerderskosten aangevraagd?
- verlopen de inkomsten en uitgaven structureel?

§ 5.3.2.2 Constatering van een tekortkoming

De tekortkoming kan zich op drie verschillende manieren openbaren:

1. Bij controle van de stukken blijkt dat de beschermingsbewindvoerder tekort is geschoten.
2. De rechthebbende dient een klacht in over de werkzaamheden van zijn beschermingsbewindvoerder.
3. De opvolgende beschermingsbewindvoerder dient namens de rechthebbende een klacht in.

In het eerste geval wordt geprobeerd om de bewindvoerder telefonisch te bereiken of wordt een brief gestuurd met het verzoek een toelichting te geven. Als dit geen resultaat oplevert, wordt de bewindvoerder uitgenodigd voor een gesprek met de financieel medewerkers toezicht. Met de toelichting en het gesprek wordt geprobeerd om afspraken te maken om de tekortkoming te herstellen.

Als deze afspraken niet nagekomen worden, wordt de beschermingsbewindvoerder uitgenodigd voor een gesprek met de kantonrechter. Tijdens de zitting moet de beschermingsbewindvoerder zich verantwoorden tegenover de kantonrechter. Vervolgens neemt de kantonrechter een beslissing over de tekortkoming en bepaalt hij of de beschermingsbewindvoeder aansprakelijk is voor de geleden schade. Er is geen richtlijn voor de kantonrechter die hij kan aanhouden bij zijn beslissing. Als zich een zaak voordoet waar de financieel medewerkers toezicht niets mee kunnen, wordt deze zaak rechtstreeks doorverwezen naar de kantonrechter.

§ 5.3.2.3 Zorgplicht beschermingsbewindvoerder

De volgende twee factoren zijn van belang voor de inhoud en de omvang van de zorgplicht:

1. De omvang van het beschermingsbewind. Bij een beperkt beschermingsbewind is de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder ook beperkter.
2. De mate van wilsbekwaamheid van de rechthebbende. Als de rechthebbende deels wilsbekwaam is, dient de beschermingsbewindvoerder afspraken te maken over wie welke werkzaamheden uitvoert.

Voor de financieel medewerkers toezicht is het begrip ‘zorgplicht’ moeilijk te beoordelen, omdat in de wet geen duidelijke definitie gegeven wordt. De maatstaf ‘de zorg dragen voor het vermogen die hij ook voor zijn eigen vermogen draagt’ is ook moeilijk te beoordelen. Het is een fictief begrip en eigenlijk wordt het ‘boerenverstand’ gebruikt om te beoordelen of een beschermingsbewindvoerder zijn zorgplicht wel of niet is nagekomen en wat de omvang daarvan is.

§ 5.3.2.4 Praktijk

In 2016 heeft de rechter in enkele zaken uitspraak gedaan met betrekking tot de schending van de zorgplicht. De rechtbank Overijssel is niet zo actief in het publiceren van de uitspraken. Dat maakt dat er geen exacte cijfers over bekend zijn. Enkele voorbeelden van zaken die voorgekomen zijn:

1. Het niet aanvragen van bijzondere bijstand, maar wel de bewindvoerderskosten in rekening brengen.
2. Een beschermingsbewindvoerder heeft € 100.000,- van de rechthebbende naar zichzelf overgemaakt.
3. Reiskosten in rekening brengen en bij controle blijkt dat de bewindvoerder bijna nooit bij de rechthebbende op bezoek komt.
4. Bij familiebewind wordt vaak geschonken. Als de rechthebbende niet wilsbekwaam is en er niets over is vastgelegd, is alleen een mededeling niet voldoende.

Hoofdstuk 6: Analyse

§ 6.1 Analyse onderzoeksvraag 1

§ 6.1.1 Inleiding

In deze paragraaf worden de bevindingen van het jurisprudentieonderzoek vergeleken met de reeds verworven informatie over de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder om zich als een goed bewindvoerder te gedragen. Voor de onderzoeksresultaten wordt verwezen naar paragraaf 5.1 en bijlage 1.

§ 6.1.2 Analyse

Uit paragraaf 3.5 is gebleken welke werkzaamheden de beschermingsbewindvoerder dient uit te voeren. De wettelijke grondslag wordt gevonden in artikel 1:441 lid 1 BW. Voor de uitwerking van dit artikel wordt verwezen naar de tweede alinea van paragraaf 3.5. Voor beschermingsbewindvoerders die aangesloten zijn bij de BPBI geldt de kwaliteitsverordening van deze branchevereniging. In artikel 40 van deze kwaliteitsverordening staat een opsomming van werkzaamheden die de bewindvoerder minimaal dient uit te voeren. Aan de hand van deze gegevens worden de onderzoeksresultaten geanalyseerd. Deze uitwerking staat ook in paragraaf 3.5.

§ 6.1.2.1 Werkzaamheden beschermingsbewindvoerder

Het eerste onderzoeksresultaat dat opvalt, is het aantal werkzaamheden waartegen de rechthebbende een procedure is gestart. In totaal zijn dit meer dan 100 werkzaamheden. Dit zijn echter niet telkens verschillende werkzaamheden. Zo zijn er meerdere bewindvoerders die een bepaalde werkzaamheid niet hebben uitgevoerd. Sommige beschermingsbewindvoerders hebben meerdere werkzaamheden niet of onvoldoende uitgevoerd. Uit de resultaten van paragraaf 5.1.2 is gebleken dat het aantal werkzaamheden soms hoger uitvalt dan het aantal uitspraken.

Het is opvallend dat het om zoveel werkzaamheden gaat, omdat in paragraaf 3.5 niet meer dan vijftien werkzaamheden beschreven zijn. Indien er sprake is van een schuldenbewind gaat het om twintig werkzaamheden. Het doel van een van deze werkzaamheden is de ruime omvang van de werkzaamheden te benadrukken. Het gaat namelijk om werkzaamheden die een bijdrage leveren aan het voeren van een goed bewind. Onder dit brede begrip kunnen verschillende werkzaamheden gebracht worden. Deze moeten wel bijdragen aan het beschermingsbewind en moeten in het belang van de rechthebbende worden uitgevoerd. Dit maakt ook dat de werkzaamheden die een beschermingsbewindvoerder uitvoert afhankelijk zijn van de situatie en de zelfredzaamheid van de rechthebbende. Zo is de bewindvoerder bij de een verplicht om kwijtschelding aan te vragen, maar bij de ander niet, omdat deze laatste geen recht heeft op kwijtschelding in verband met een te veel aan vermogen. Dit maakt dat de beschermingsbewindvoerder per rechthebbende moet bekijken welke werkzaamheden hij wel of niet moet uitvoeren.

Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat er beschermingsbewindvoerders werkzaamheden niet hebben verricht, terwijl deze wel duidelijk in de wet of in de kwaliteitsverordening staan beschreven. Hierbij kan gedacht worden aan de volgende werkzaamheden (zie bijlage 1):

- het betalen van vaste lasten of facturen;
- het aanvragen van bijzondere bijstand;
- het aanvragen van kwijtschelding;

- het doen van belastingaangifte;
- het aflossen van schulden;
- de rekening en verantwoording deugdelijk opstellen;
- het aanvragen van huur- en/of zorgtoeslag.

Het opmerkelijke hieraan is dat deze werkzaamheden letterlijk in de kwaliteitsverordening staan. Indien de beschermingsbewindvoerder was aangesloten bij de BPBI, had hij moeten weten welke werkzaamheden hij minimaal moest uitvoeren. Dit zijn bijna de standaardwerkzaamheden van een beschermingsbewindvoerder. Uit paragraaf 3.2.2 is gebleken dat een rechthebbende niet voor niets bescherming nodig heeft. Een rechthebbende mag van de beschermingsbewindvoerder dan verwachten dat hij de werkzaamheden verricht die nodig zijn. Indien dit dan niet gebeurt, is dit een inbreuk op het vertrouwen van de rechthebbende en ligt het in de lijn der verwachting dat er een vordering wordt ingesteld tegen de bewindvoerder.

Het niet aanvragen van bijzondere bijstand en het niet betalen van vaste lasten zijn het vaakst voorgekomen. De omgekeerde situatie doet zich ook voor. Zo had een beschermingsbewindvoerder iedere maand een factuur betaald, terwijl deze een keer in het half jaar betaald had moeten worden. Verder is het opvallend dat het niet voldoen aan de bereikbaarheidstijden een reden kan zijn waarom een rechthebbende een vordering instelt. In de kwaliteitsverordening van de BPBI staat de omvang van de bereikbaarheid. Als daar niet aan wordt voldaan, is de bewindvoerder niet goed bereikbaar voor de rechthebbende.

Naast de werkzaamheden die betrekking hebben op de uitgaven, kan het ook zijn dat een beschermingsbewindvoerder bepaalde werkzaamheden niet uitvoert die betrekking hebben op het inkomen. Zo heeft een bewindvoerder niet op tijd gezien dat het beslag op het inkomen te groot is. Dit betekent dat de beschermingsbewindvoerder de beslagvrije voet van rechthebbende niet in de gaten heeft gehouden en niet heeft aangepast. Het opmerkelijke hieraan is dat nergens in de wet of in de kwaliteitsverordening van de BPBI werkzaamheden staan beschreven met betrekking tot het inkomen van de rechthebbende. Alleen het aanvragen van toeslagen staat beschreven. Dit zou betekenen dat het verkrijgen van inkomen de verantwoordelijkheid van de rechthebbende zelf is. Dit strookt met de gedachte dat de bewindvoerder alleen de goederen en het vermogen van rechthebbende beheert. Als het inkomen van de rechthebbende onder de norm uitkomt door beslagleggingen, mag van de beschermingsbewindvoerder verwacht worden dat hij de werkzaamheden verricht die ten goede komen aan het bewind. In dit geval wordt dan van de bewindvoerder verwacht dat hij de beslagvrije voet in de gaten houdt en indien nodig actie onderneemt.

Verder staat in artikel 1:441 lid 1 BW wat de beschermingsbewindvoerder met het vermogen van de rechthebbende moet doen. Er kan alleen juist belegd worden als het vermogen niet gebruikt hoeft te worden voor het betalen van vaste lasten. Het is opvallend dat nergens in de wet een definitie van 'juist' wordt gegeven. Voor een beschermingsbewindvoerder is het dus lastig om in te schatten wanneer hij op een juiste manier aan het beleggen is. Uit het jurisprudentieonderzoek is dan ook gebleken dat de rechthebbenden het niet eens waren met de manier waarop de bewindvoerder hun vermogen belegd heeft. Zo waren er speculatieve beleggingen gedaan waardoor het vermogen afnam of het vermogen in vijf jaar tijd met €35.000,- was afgenomen, zonder verklaring. Verder had een bewindvoerder geld naar zichzelf overgemaakt zonder dat daar een reden voor was. In het laatste geval heeft die betaling ervoor gezorgd dat de bewindvoerder schade heeft toegebracht aan het vermogen van de rechthebbende.

Naast deze werkzaamheden bestaat het merendeel uit werkzaamheden die afhankelijk zijn van de situatie van rechthebbende en die niet specifiek zijn terug te vinden in de wet of in de kwaliteitsverordening van de BPBI. Dat maakt dat het gaat om uiteenlopende werkzaamheden.

Zo heeft een beschermingsbewindvoerder de meterstanden bij de rechthebbende opgevraagd. De rechthebbende heeft deze doorgegeven, maar de bewindvoerder had het idee dat deze niet klopten. Daarop heeft hij vervolgens geen actie ondernomen, waardoor de energieleverancier genoodzaakt was een schatting te maken van de verbruikte energie. Het opmerkelijke hieraan is dat de bewindvoerder de meterstanden wel heeft opgevraagd, maar vervolgens geen actie heeft ondernomen om de juiste gegevens te verkrijgen. Een ander voorbeeld is dat een bewindvoerder geen heeft bezwaar ingediend tegen een terugvordering van het persoonsgebonden budget van de rechthebbende. Gezien de laatste volzin van artikel 1:441 lid 1 BW zijn dit wel werkzaamheden die verricht moeten worden, zodat het beschermingsbewind goed verloopt.

Daarnaast is er een beschermingsbewindvoerder die op verzoek van de rechthebbende het vakantiegeld heeft uitbetaald, terwijl hij op hoogte was dat daardoor de huur niet betaald kon worden. Als gevolg hiervan is een huurachterstand ontstaan. In tegenstelling tot de werkzaamheden die hierboven zijn beschreven, is dit iets wat de bewindvoerder niet had moeten doen om ervoor te zorgen dat het beschermingsbewind goed verloopt.

Wat verder opmerkelijk is dat er beschermingsbewindvoerders zijn die handelingen hebben verricht om zichzelf te verrijken. Bij deze werkzaamheden hebben zij geld van de rechthebbende aan zichzelf overgemaakt. De manier waarop dat is gebeurd, verschilt. Hieronder wordt een opsomming gegeven van resultaten uit het jurisprudentieonderzoek (zie bijlage 1):

- €17.000,- zonder machtiging overgemaakt;
- naast de maandelijkse beloning, geld in rekening gebracht voor het doen van de belastingaangifte;
- onredelijk hoge kosten voor reistijd in rekening gebracht;
- geld in rekening gebracht voor een softwareapplicatie;
- geld aan het eigen advocatenkantoor overgemaakt zonder bewijsstuk;
- € 577,80 zonder machtiging overgemaakt;
- opnames gedaan ten behoeve van het verblijf in een zorginstelling van de rechthebbende zonder aanleiding;
- meer bewindvoerderskosten in rekening gebracht dan waarvoor een machtiging is gegeven.

Het opvallende aan deze werkzaamheden is dat ze niet in het belang van de rechthebbende zijn verricht. Het is juist de taak van de bewindvoerder om in het belang van de rechthebbende te handelen. Verder wordt de indruk gewekt dat sommige handelingen bewust en andere onbewust zijn verricht. Het kan namelijk voorkomen dat er teveel salaris in rekening wordt gebracht, maar het overmaken van zulke grote bedragen kan niet onbewust gedaan zijn. Als de bewijsstukken dan ook nog eens ontbreken, wordt de indruk dat het een bewuste handeling was alleen maar versterkt.

In de zaken waarin de beschermingsbewindvoerder in hoger beroep is gegaan, heeft het gerechtshof de uitspraken van de kantonrechter bekrachtigd. Bij de keren dat dit niet het geval

was, had dit niet met de werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder te maken maar met de formele kant van de zaak. Zo had artikel 1:444 BW niet gehanteerd mogen worden, omdat de rechthebbende nog minderjarig was. In een enkel geval werd de schade hoger of lager vastgesteld. De werkzaamheden waarover geprocedeerd werd, komen overeen met wat hierboven al is geanalyseerd. Dit geldt ook voor de werkzaamheden waartegen cassatie is ingesteld. De Hoge Raad heeft in alle zaken de voorgaande uitspraken bekrachtigd.

§ 6.1.2.2 Tekortkoming in de zorg van een goed bewindvoerder

De resultaten uit paragraaf 5.1.2 laten zien dat in meer dan drie kwart van de werkzaamheden de beschermingsbewindvoerder tekortgeschoten is in zijn taak om zich te gedragen als een goed bewindvoerder. De zorgplicht werd in meer dan drie kwart van de gevallen dus geschonden. Uit paragraaf 6.1.2.1 is gebleken welke werkzaamheden de bewindvoerders hebben verricht. Uit de analyse die daarbij heeft plaatsgevonden, is al gebleken dat de werkzaamheden niet overeenkwamen met de taken zoals die in de wet en in de kwaliteitsverordening worden beschreven.

Bij de andere werkzaamheden is gebleken dat er geen sprake was van een tekortkoming of dat de tekortkoming niet aan de beschermingsbewindvoerder toegerekend kan worden. Dit komt overeen met datgene wat in paragraaf 3.6 is beschreven. Er is geen sprake van een tekortkoming in de zorgplicht als dit de bewindvoerder niet toegerekend kan worden. Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat dit in verschillende omstandigheden het geval kan zijn. Zo is het een bewindvoerder gelukt om het tegendeel te bewijzen of heeft hij kunnen bewijzen dat hij in het belang van de rechthebbende werkzaamheden heeft verricht. Het is ook voorgekomen dat een rechthebbende de tekortkoming onvoldoende heeft kunnen aantonen, waardoor deze niet vastgesteld kon worden. Verder is een tekortkoming ook niet aan de beschermingsbewindvoerder te wijten als het vermogen van de rechthebbende is afgenomen als gevolg van de wereldwijde crisis. Het laatste voorbeeld is dat een bewindvoerder geen bijzondere bijstand heeft aangevraagd. Er is vastgesteld dat dit geen tekortkoming is, omdat de aanvraag toch afgewezen zou worden vanwege het feit dat de draagkracht van de rechthebbende te groot is.

De opvallende punten doen zich vooral voor in de situaties waarin de beschermingsbewindvoerder wel tekort is geschoten in zijn zorgplicht. Als eerste valt op dat bij tekortkomingen in de minimale werkzaamheden, zoals die in de kwaliteitsverordening van de BPBI staan, wordt gesproken over de taak van de bewindvoerder. De kantonrechters stellen daar het volgende over: “Het is de taak van de bewindvoerder om bijzondere bijstand, kwijtschelding of toeslagen aan te vragen.” Verder is het de taak van de bewindvoerder om belastingaangifte te doen, vaste lasten te betalen en het dossier bij te houden. In deze situaties kwam de kantonrechter relatief eenvoudig tot een beslissing: als de bewindvoerder het tegendeel niet kon bewijzen, besloot de kantonrechter dat de beschermingsbewindvoerder tekort is geschoten in zijn zorgplicht.

Er zijn ook zaken waarbij het gaat om grote bedragen. Er is bijvoorbeeld een zaak waarin het vermogen verdeeld over vijf jaar met € 35.000,- is afgenomen. Er zijn ook zaken waarin € 17.000,- of € 577,- naar de bewindvoerder is overgemaakt zonder specificatie. Het gaat hier om grote bedragen en dan zou verwacht worden dat het een lastige zaak voor de kantonrechter is om te beoordelen of er sprake is van een tekortkoming. Het opvallende hiervan is dat deze zaken ook relatief eenvoudig beslist zijn. In alle gevallen kon de bewindvoerder namelijk geen deugdelijke onderbouwing geven van de reden waarom dit gebeurd is. Dit is de

aanleiding voor de kantonrechter om te beslissen dat de bewindvoerder tekortgeschoten is in zijn zorgplicht.

Dit lijken relatief eenvoudig te bepalen zaken voor de kantonrechter, vergeleken met werkzaamheden waarbij de situatie minder zwart-wit is. Een opvallend voorbeeld hiervan zijn de onverklaarbaar hoge uitgavenposten bij een rekening en verantwoording. De kantonrechter kan dan niet in een oogopslag zien of de bewindvoerder tekort is geschoten. De kantonrechter dient eerst een levensstandaard vast te stellen die aansluit bij het leven van de rechthebbende. Vervolgens moet de kantonrechter beoordelen of de uitgavenposten hierboven of hieronder liggen. Zodra de uitgavenposten boven het levensstandaard uitkomen, is het afhankelijk van de toelichting van de bewindvoerder. Als er geen verklaring wordt gegeven of bewijsstukken overlegd worden, kan de bewindvoerder het tegendeel niet bewijzen en komt de kantonrechter tot de beslissing dat dit een tekortkoming in de zorgplicht is.

Het is opvallend dat de kantonrechters bij de rechtbank Midden-Nederland en de rechtbank Gelderland het feit dat de beschermingsbewindvoerder het tegendeel niet kan bewijzen als beweegreden gebruiken voor hun beslissing. Bij andere rechtbanken wordt er dieper op de werkzaamheden ingegaan. Bij de rechtbank Overijssel heeft de bewindvoerder geen extra geld uitgekeerd aan de rechthebbende voor persoonlijke verzorging. De beweegreden van de kantonrechter is daarbij dat de rechthebbende veel waarde hecht aan haar persoonlijke verzorging en dat er ook ruimte in het budget was om de kosten van haar persoonlijke verzorging te betalen. Daarbij weegt mee dat de bewindvoerder op de hoogte was van het feit dat rechthebbende daar veel waarde aan hecht. Een ander voorbeeld doet zich voor bij de rechtbank Limburg. In die zaak heeft een bewindvoerder meer geld in rekening gebracht dan waarvoor een machtiging is verstrekt. Daar is de kantonrechter duidelijk over, want er mag niet meer in rekening gebracht worden dan waarvoor een machtiging is verstrekt. Er is dus verschil in de beweegredenen van de kantonrechters. Uit bovenstaande en uit bijlage 1 blijkt wel dat het oordeel van de kantonrechter afhankelijk is van de werkzaamheden die de beschermingsbewindvoerder niet of onvoldoende heeft uitgevoerd.

Het is verder opmerkelijk dat de maatstaf, zoals die in paragraaf 3.6 is besproken, niet terug is gekomen in het jurisprudentieonderzoek. De kantonrechters hebben nergens de afweging gemaakt of de bewindvoerder een even grote aandacht heeft besteed aan het vermogen van de rechthebbende als hij aan zijn eigen vermogen zou besteden. Verder wordt ook niet beoordeeld of de bewindvoerder oplettend en voorzichtig te werk is gegaan. Als laatste wordt de mate van zelfredzaamheid van de rechthebbende ook niet meegewogen in het oordeel of de bewindvoerder tekort is geschoten in zijn zorgplicht.

Dit sluit wel aan bij de constatering in paragraaf 3.6 dat het gaat om een open norm. Uit bovenstaande blijkt ook dat de tekortkoming in de zorgplicht afhankelijk is van de situatie van de rechthebbende. Dit is ook bevestigd in paragraaf 5.4.2, waarin de financieel medewerkers toezicht aangaven dat de beoordeling van de zorgplicht afhankelijk is van de situatie van de rechthebbende en dat er voor de kantonrechter geen richtlijn bestaat. Daarom wordt voornamelijk met het ‘boerenverstand’ beoordeeld. Het valt op dat ook in de resultaten van het jurisprudentieonderzoek moeilijk een lijn te ontdekken is in de manier van beoordelen. Alleen bij werkzaamheden die duidelijk in de wet of kwaliteitsverordening staan, kan de kantonrechter het snelst beoordelen of er sprake is van een tekortkoming in de zorgplicht. Voor de rest moet per zaak bekeken worden wat de omstandigheden zijn en moet beoordeeld worden of de bewindvoerder de werkzaamheden wel of niet had moeten uitvoeren.

§ 6.2 Analyse onderzoeksvraag 2

§ 6.2.1 Inleiding

In deze paragraaf worden de bevindingen van het jurisprudentieonderzoek vergeleken met de reeds verworven informatie over de aansprakelijkheid als gevolg van het schenden van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder om zich als een goed bewindvoerder te gedragen. Voor de onderzoeksresultaten wordt verwezen naar paragraaf 5.2 en voor de volledige uitwerking wordt naar bijlage 1 verwezen.

§ 6.2.2 Analyse

In paragraaf 5.1.2 zijn het aantal tekortkomingen en de keren dat een bewindvoerder aansprakelijk is gesteld, weergegeven. Als eerste valt op dat de getallen van ‘tekortgeschoten’ en ‘aansprakelijk’ dicht bij elkaar liggen. In 90% van de gevallen waarin de bewindvoerder tekort is geschoten in zijn zorgplicht om zich als goed bewindvoerder te gedragen, is de bewindvoerder ook aansprakelijk gesteld voor de geleden schade.

Het is opvallend dat bij de rechtbank Noord-Holland het aantal gevallen van aansprakelijkheid hoger ligt dan het aantal tekortkomingen. Dit komt doordat de rechthebbende in een procedure geen tekortkoming heeft gevorderd, maar opheffing van het bewind. Daarbij is wel een schadevergoeding gevorderd en is de bewindvoerder daar aansprakelijk voor gesteld. Er is niet naar voren gekomen op grond van welk artikel de schadevergoeding gevorderd is. De aanleiding is namelijk een klacht van de rechthebbende geweest. Het is niet bekend of artikel 1:444 BW de rechtsgrond hiervan is geweest.

§ 6.2.2.1 Wel tekortgekomen, wel aansprakelijk

Zoals in paragraaf 3.6 is beschreven, is de bewindvoerder alleen aansprakelijk als zijn aansprakelijkheid een gevolg is van zijn tekortkoming om zich te gedragen als een goed bewindvoerder. Dit betekent dat een bewindvoerder alleen aansprakelijk gesteld kan worden als hij tekort is gekomen in zijn zorgplicht om zich te gedragen als een goed bewindvoerder. In paragraaf 6.1 is reeds stilgestaan bij de tekortkoming van een bewindvoerder. Zodra de tekortkoming is vastgesteld, beoordeelt de kantonrechter of de bewindvoerder aansprakelijk is voor de schade van de rechthebbende. Zoals uit paragraaf 3.6 is gebleken, zijn hiervoor de tekortkoming en een causaal verband van belang.

Het is opvallend dat in 90% van de gevallen de bewindvoerder aansprakelijk is gesteld voor de geleden schade als gevolg van zijn tekortkoming. Dit is een groot percentage. Dit betekent dat in deze gevallen de tekortkoming de bewindvoerder wel toegerekend kan worden. Er is namelijk geen aansprakelijkheid als de tekortkoming de bewindvoerder niet toegerekend kan worden.

De kantonrechters benoemen dit niet met zoveel woorden in de uitspraken. Zodra de tekortkoming is vastgesteld, wordt bekeken of de gevorderde schade het gevolg hiervan is. Als dit het geval is en er geen andere omstandigheden spelen, beslist de kantonrechter dat de bewindvoerder aansprakelijk is voor de geleden schade. Het valt wel op dat de kantonrechters daarin dezelfde beslissingen nemen. De beslissing is daarbij niet afhankelijk van de soort werkzaamheden. Bij werkzaamheden die in de wet of kwaliteitsverordening staan en de werkzaamheden die gebonden zijn aan de situatie van de rechthebbende wordt de bewindvoerder aansprakelijk gesteld als hij ook is tekortgekomen. Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat bij een tekortkoming de bewindvoerder aansprakelijk

wordt gesteld, tenzij er omstandigheden zijn waardoor dit niet het geval is. Welke dat zijn, wordt hieronder uitgewerkt.

§ 6.2.2.2 Wel tekortgekomen, niet aansprakelijk

Bij de resterende 10% heeft de kantonrechter besloten dat de bewindvoerder wel tekortgeschoten is in zijn zorgplicht, maar niet aansprakelijk is voor de geleden schade.

Enkele voorbeelden hiervan zijn (zie bijlage 1):

- na ontdekking van de tekortkoming heeft de bewindvoerder direct actie ondernomen;
- de rechthebbende heeft geen schadevergoeding gevorderd bij de tekortkoming;
- de opvolgende bewindvoerder heeft de schade van de huidige bewindvoerder hersteld;
- de tekortkoming kan hersteld worden door alsnog een aanvraag bijzondere bijstand of kwijtschelding in te dienen;
- de rechthebbende heeft geen schadevergoeding, maar opheffing van het beschermingsbewind gevorderd;
- de tekortkoming en de schade zijn het gevolg van externe omstandigheden, zoals een slechte woningmarkt;
- door de tekortkoming is een vordering van huurtoeslag ontstaan, door terugbetaling hiervan komt de rechthebbende in dezelfde positie als daarvoor.

In paragraaf 3.6 is gebleken dat er geen aansprakelijkheid is als de tekortkoming niet aan de bewindvoerder toegerekend kan worden. Als dit resultaat wordt vergeleken met de uitkomsten van het jurisprudentieonderzoek, valt op dat de kantonrechters niet hebben gesproken over ‘geen verwijt’ of ‘niet toegerekend’. De beweegredenen zijn voornamelijk gericht op de situatie van de rechthebbende. Het oordeel is dus opnieuw afhankelijk van de situatie van de rechthebbende.

Uit bovenstaande voorbeelden blijkt dat de tekortkoming niet de reden is waarom de bewindvoerder niet aansprakelijk wordt gesteld voor de schade. In tegenstelling tot wat de wet zegt, is de beschermingsbewindvoerder wel tekortgeschoten in zijn zorgplicht, maar wordt hij niet aansprakelijk gesteld voor de geleden schade hoewel de tekortkoming hem toegerekend kan worden. Dit is het geval bij de bewindvoerder die tekort is geschoten, omdat hij een betaling op grond van de Woningwet niet heeft verricht. Na ontdekking daarvan heeft hij wel direct actie ondernomen. Daarom was de kantonrechter van mening dat hij niet aansprakelijk gesteld kan worden voor de schade. Het opvallende is dat het de bewindvoerder niet gelukt is om de uitschrijving, die het gevolg was van het niet betalen, terug te draaien. Dit betekent dat de rechthebbende wel schade heeft geleden, omdat hij zijn positie in de wachttijd, kwijt is geraakt.

Een ander voorbeeld is dat de bewindvoerder tekort is geschoten, omdat er geen langdurigheidstoeslag of zorgtoeslag is aangevraagd. Vervolgens is hij niet door de kantonrechter aansprakelijk gesteld voor de geleden schade, omdat de opvolgende bewindvoerder alsnog deze aanvragen heeft ingediend. Hierdoor is er wel sprake van een tekortkoming, maar is geen schade ontstaan waardoor de bewindvoerder aansprakelijk gesteld kan worden.

Het is opvallend dat dit niet overeenkomt met de inhoud van artikel 1:444 BW, omdat dit artikel het enige wettelijke houvast voor een kantonrechter is met betrekking tot tekortkoming en aansprakelijkheid van een beschermingsbewindvoerder. In het artikel wordt gesproken

over ‘niet toegerekend’. Dit is een breed begrip waar veel onder kan vallen. Er staat echter niet wat er precies onder wordt verstaan. Dit betekent dat de kantonrechter hier gebruikmaakt van een open norm. Zo kan hij er zelf een invulling aangeven. Dit verklaart waarom de kantonrechter deze woorden niet letterlijk gebruikt: iedere kantonrechter kan er een andere invulling aan geven. Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat kantonrechters dit ook doen.

Zo stelt de kantonrechter van de rechtbank Midden-Nederland dat de bewindvoerder wel tekort is geschoten bij het niet betalen van een termijnbetaling van de Woningnet, maar dat hij niet aansprakelijk is voor de schade omdat na de ontdekking ervan direct actie is ondernomen. De kantonrechter van de rechtbank Noord-Holland heeft een bewindvoerder daarentegen wel aansprakelijk gesteld voor het niet betalen van vaste lasten, omdat de betaling hiervan een taak van de bewindvoerder is. Het is opvallend dat het enige verschil is gelegen in het feit dat de eerste bewindvoerder na de ontdekking direct actie heeft ondernemen, maar de schade niet heeft weten te voorkomen. Dit is voor de kantonrechter blijkbaar voldoende aanleiding geweest om hem niet aansprakelijk te stellen voor de schade.

§ 6.2.2.3 Niet tekortgekomen, niet aansprakelijk

Het ligt voor de hand dat, wanneer de kantonrechter besloten heeft dat de bewindvoerder niet tekort is geschoten, deze ook niet aansprakelijk gesteld kan worden voor de schade. Dit strookt met datgene wat in paragraaf 3.6 is beschreven. Voor een schadevergoeding moet er sprake zijn van een tekortkoming en een causaal verband. Als de tekortkoming al niet aanwezig is, kan er ook geen sprake zijn van een causaal verband.

§ 6.2.3. Algemene voorwaarden Spectrum Bewindvoering

Uit paragraaf 3.6 is gebleken dat Spectrum Bewindvoering in zijn algemene voorwaarden enkele beperkingen heeft opgenomen met betrekking tot de aansprakelijkheid. Ten opzichte van het jurisprudentieonderzoek staat daar een opvallende beperking in, namelijk de beperking van het schadebedrag. Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld kan worden voor de geleden schade als gevolg van de tekortkoming. Aan deze aansprakelijkheidsstelling kan dan op grond van de beroepsaansprakelijkheidsverzekering geen beperking worden opgelegd.

§ 6.3 Analyse onderzoeksvraag 3

§ 6.3.1. Inleiding

In deze paragraaf worden de onderzoeksresultaten vergeleken met de reeds verworven informatie over de werkprocessen van een beschermingsbewindvoerder. Verder worden de interviewresultaten geanalyseerd. Voor de onderzoeksresultaten wordt verwezen naar paragraaf 5.3, de werkprocessen staat in bijlage 2 en de uitwerking van de interviews staan in bijlage 3.

§ 6.3.2 Analyse werkprocessen

Als de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering vergeleken worden met de werkprocessen uit paragraaf 3.9.1, valt als eerste op dat er niet voor elk punt een werkproces is opgesteld door Spectrum Bewindvoering. Zo is er geen werkproces gevonden over hoe de communicatie met de rechthebbende verloopt, terwijl dit wel in paragraaf 3.9.1 onder b wordt uitgewerkt. Door het ontbreken van een dergelijk werkproces is niet in een oogopslag te zien welke communicatievormen er zijn en hoe de uitkomst na de communicatie wordt vastgelegd door de medewerkers. Dit kan voor onduidelijkheden zorgen voor de rechthebbende. Als een

uitkomst van een gesprek niet wordt vastgelegd, is niet te herleiden of en wanneer iets is besproken.

Daarnaast kan dit voor problemen zorgen als de rechthebbende stelt dat iets niet gebeurd is, terwijl de medewerker weet dat ze dit wel heeft afgesproken maar niet heeft vastgelegd in het systeem. Hierdoor ontbreekt het bewijsstuk voor de medewerker. Daarnaast is uit het jurisprudentieonderzoek gebleken dat een beschermingsbewindvoerder tekortschiet in zijn zorgplicht als hij niet bereikbaar is volgens de richtlijnen in de kwaliteitsverordening van de BPBI.⁷⁷ Nu is dit niet aan de orde bij Spectrum Bewindvoering, maar de vastlegging van de communicatievormen en de uitkomsten kan wel als bewijsstuk dienen als er onenigheid ontstaat tussen de rechthebbende en de bewindvoerder.

De uitvoering van het beschermingsbewind is daarentegen wel uitgewerkt in de werkprocessen. Uit paragraaf 3.9.1 wordt niet duidelijk welke werkzaamheden er bedoeld worden bij de uitvoering van het beschermingsbewind. Uit de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering is gebleken dat er werkprocessen zijn voor het openen van een beheer- en leefgeldrekening, het verrichten van betalingen, het aanvragen van een aanvullende zorgverzekering en de werkzaamheden die verricht moeten worden als een rechthebbende gaat verhuizen.

Het valt op dat bij het werkproces voor het openen van een beheer- en leefgeldrekening (zie bijlage 2.2) staat dat het juiste formulier gebruikt moet worden. Er wordt niet beschreven wanneer welk formulier gebruikt moet worden. Als dit niet wordt aangegeven, kan er onduidelijkheid bestaan over welk formulier gebruikt moet worden. Wanneer het verkeerde formulier gebruikt wordt, bestaat de kans dat er een tekortkoming in de zorgplicht ontstaat. Dit geldt ook voor de laatste stap. Daarin staat dat alles gescand moet worden, vervolgens staat er niet wat er met het document moet gebeuren. Bij de ‘wijze’ staat dat alleen ‘mail’, wat kan betekenen dat het gemailld moet worden. Er staat alleen niet bij waar dit naartoe gemailld moet worden.

Bij het werkproces inzake de betalingen (zie bijlage 2.7) valt op dat er een duidelijk en overzichtelijk stappenplan is opgesteld van de werkzaamheden die verricht moeten worden. Er wordt duidelijk aangegeven via welk systeem gewerkt moet worden, waar vervolgens op geklikt moet worden en welke optie er geselecteerd moet worden. Dit maakt dat het werkproces voor de medewerkers goed uit te voeren is. Het gevolg hiervan is dat de kans op een tekortkoming kleiner is.

Dit geldt ook voor het werkproces voor het aanvragen van een (aanvullende) zorgverzekering (zie bijlage 2.8). Hierin wordt beschreven wat bij iedere rechthebbende uitgevoerd moet worden en vervolgens wordt een onderscheid gemaakt tussen het wel of niet hebben van schulden. Door dit onderscheid is het voor de medewerkers duidelijk welke werkzaamheden zij uit moeten voeren. Bij de algemene werkzaamheden ontbreekt echter een duidelijke stap waarin gecontroleerd moet worden of de rechthebbende een zorgverzekering heeft. Er moet wel gekeken worden welke zorgverzekering de rechthebbende heeft. Dit komt op hetzelfde neer, maar om onduidelijkheden te voorkomen, kan de stap aangevuld worden met de vraag of de rechthebbende een zorgverzekering heeft.

⁷⁷ Rb. Midden-Nederland 3 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:2998.

Het laatste werkproces dat aanwezig is ten behoeve van de uitvoering van het beschermingsbewind heeft betrekking op de situatie waarin de rechthebbende gaat verhuizen naar een andere woning of instelling (zie bijlage 2.10). Daarbij valt als eerste op dat hier een duidelijk stappenplan voor is opgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met iedere situatie. Dit is te herkennen aan de toevoeging ‘indien van toepassing’. Onderaan het werkproces staat een opmerking dat de huur opgezegd moet worden. Dit is in het licht van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder een belangrijke werkzaamheid die uitgevoerd moet worden. Het valt daarbij op dat dit onderaan het werkproces staat genoteerd zonder enige toelichting. Zo staat er niet bij wie dit kan doen en hoe dit vastgelegd moet worden. Het is voor de medewerkers op deze manier niet duidelijk wie de huur moet opzeggen of hoe deze werkzaamheid uitgevoerd moet worden, terwijl dit wel een belangrijke taak is. Door de manier waarop dit is verwerkt in het werkproces, wordt de kans groter dat de beschermingsbewindvoerder tekortkomt in zijn zorgplicht.

Uit paragraaf 5.2.2 is gebleken dat er wel een werkproces bestaat voor de aanmelding en de intakeprocedure. Er is ook een werkproces opgesteld voor een overname van een ander bewindvoerderskantoor (zie bijlage 2.13). Hier staat duidelijk bij welke stappen er gezet moeten worden. Als de inhoud wordt vergeleken met paragraaf 3.9.1 onder a, blijkt dat er wel een verschil bestaat. Zo staat in het werkproces niet dat de klachtenregeling overgelegd wordt bij het intakegesprek of dat de beschermingsbewindvoerder een zitting bijwoont. Dit zal echter niet kunnen leiden tot de schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder. Uit het jurisprudentieonderzoek is namelijk gebleken dat de beschermingsbewindvoerder pas een zorgplicht heeft op het moment dat het bewind is uitgesproken door de kantonrechter.⁷⁸

Zoals uit paragraaf 3.9.1 onder c is gebleken, dient er een werkproces aanwezig te zijn voor het beëindigen van het beschermingsbewind. Hier valt ook de overdracht aan de opvolgend bewindvoerder onder. Uit de bijlage 2.11 en 2.12 blijkt dat deze werkprocessen aanwezig zijn bij Spectrum Bewindvoering. De werkprocessen zijn duidelijk opgesteld. Er wordt stap voor stap beschreven welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden. Het is ook duidelijk dat vastgelegd moet worden wanneer iets gedaan is, door wie en wanneer.

Het laatste punt van paragraaf 3.9.1 heeft betrekking op de ondersteunende werkzaamheden. Hierbij kan gedacht worden aan het aannemen van de telefoon. Uit de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering is gebleken dat hier geen proces voor is opgesteld. Het is opvallend dat er geen werkproces is voor het opnemen van de telefoon. Het is van belang dat er een uniforme werkwijze is met betrekking tot het opnemen van de telefoon of hoe er gehandeld moet worden als er een telefoongesprek gevoerd wordt met een rechthebbende die boos, verdrietig of agressief is. Het ontbreken ervan zal niet zozeer de kans op een tekortkoming in de zorgplicht vergroten, maar voor de klantvriendelijkheid is het wel belangrijk dat alle medewerkers weten hoe ze moeten handelen in bepaalde situaties.

De financiële en administratieve organisatie, zoals die beschreven is in paragraaf 3.9.2, bestaat uit de werkzaamheden omtrent de boedelbeschrijving, de interne controle op de dossiervorming en het vastleggen van de rechten en plichten van de rechthebbende. Uit bijlage 2.3 blijkt dat er een werkproces voor het opstellen van de boedelbeschrijving en ook voor de rekening en verantwoording (zie de bijlage 2.4, 2.5 en 2.6) is. De interne controle op

⁷⁸ Rb. Arnhem 30 maart 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BQ0715.

de dossiervorming wordt gedaan door de beschermingsbewindvoerder. Daarnaast wordt een externe controle gevoerd, zoals is besproken in paragraaf 3.9. De rechten en verplichtingen van de rechthebbende worden bij aanvang met hem of haar doorgesproken, zoals in artikel 30 van de kwaliteitsverordening van de BPBI wordt verplicht. De rechthebbende wordt hier tijdens het intakegesprek op gewezen.

In het werkproces van de boedelbeschrijving valt op dat er duidelijk per stap wordt beschreven wat de bedoeling is. Desondanks staan er wel stappen bij die onduidelijk geformuleerd zijn. Zo staat er ‘vul de gegevens in op het formulier’. Hieruit blijkt niet welke gegevens ingevuld moeten worden. Dit geldt ook voor de stap ‘begroting aanpassen via Onview en uitdraaien’, waaruit namelijk niet blijkt wat er in de begroting aangepast moet worden. Als dit niet goed ingevuld wordt, bestaat de kans dat de boedelbeschrijving onvolledig wordt verstuurd naar de kantonrechter, waardoor de indruk wordt gewekt dat er niet voldaan wordt aan de zorgplicht. Om dit te voorkomen, kan duidelijker geformuleerd worden om welke gegevens het gaat en wat er in de begroting aangepast moet worden. Uit het werkproces blijkt dat de beschermingsbewindvoerder de enige is die een handtekening onder het formulier mag zetten. Indien een andere medewerker de rest heeft opgesteld, ligt het voor de hand dat de bewindvoerder eerst de boedelbeschrijving controleert voordat deze opgestuurd wordt. Deze handeling zou eventueel nog aan het werkproces toegevoegd kunnen worden.

Aan de werkprocessen omtrent de rekening en verantwoording valt op dat deze verdeeld zijn in drie aparte bestanden. Het eerste bestand heeft betrekking op de rekening en verantwoording als die op papier naar de rechtbank wordt verzonden (bijlage 2.4), het tweede bestand heeft betrekking op het digitaal verzenden (bijlage 2.5) en het laatste heeft betrekking op het versturen van de rekening en verantwoording aan de rechthebbende (bijlage 2.6). In het eerste werkproces wordt een duidelijke omschrijving gegeven van de werkzaamheden. Voor het tweede en derde bestand geldt dit ook, maar doordat dit in een ander bestand is gemaakt, staat er niet schematisch weergegeven wie de werkzaamheden kan verrichten, noch op welke wijze en hoe dit vastgelegd moet worden. Alleen wie de werkzaamheden kan uitvoeren staat nergens in de werkprocessen vermeld. De wijze van uitvoering en de wijze van vastleggen worden wel vermeld, maar niet op een schematische manier zoals bij de andere werkprocessen.

Verder staat bij het werkproces in de zesde alinea van bijlage 2.5 een onduidelijke omschrijving. Er staat: ‘uitleg geven over bijzondere inkomsten en uitgaven’. Er staat echter niet bij wanneer hier sprake van is. Dit kan tot gevolg hebben dat er geen toelichting wordt gegeven bij een bepaalde inkomst of uitgave, terwijl dit wel van belang is. Als dit niet wordt gedaan, bestaat de kans dat de kantonrechter de indruk krijgt dat met opzet informatie achter wordt gehouden. Dat maakt dat de kans bestaat dat de beschermingsbewindvoerder zijn zorgplicht schendt. Dit had voorkomen kunnen worden door het geven van een toelichting duidelijk in het werkproces te noteren.

Verder heeft Spectrum Bewindvoering een werkproces voor de schuldhulpverlening (zie bijlage 2.9). Dat hier een werkproces voor opgesteld moet worden, is niet gebleken uit paragraaf 3.9. Het is opvallend dat hier dan wel een werkproces voor is. Dit laat zien dat Spectrum Bewindvoering er waarde aan hecht dat hier een goede en eenduidige werkschrijving voor is. Het enige opvallende in dit werkproces is dat niet wordt aangegeven of er een bepaalde volgorde aangehouden moet worden. Wanneer de schuldhulpverlening mislukt is, wordt wel aangegeven dat het WSNP-traject aangevraagd

moet worden. Daaruit blijkt dat eerst schuldhelpverlening aangevraagd moet worden, voordat een beroep op de WSNP gedaan kan worden. Op deze manier wordt de onduidelijkheid, die in eerste instantie was ontstaan, weggenomen.

§ 6.3.2.2 Ontbreken werkprocessen

Uit paragraaf 3.5 is gebleken welke minimale werkzaamheden de beschermingsbewindvoerder moet uitvoeren. Op grond van paragraaf 3.9.1 zouden dit werkzaamheden kunnen zijn die horen onder ‘de uitvoering van het beschermingsbewind’. Dit staat er niet uitdrukkelijk bij, maar dit zijn wel werkzaamheden die horen bij de uitvoering van het beschermingsbewind, omdat deze beschreven worden als minimale werkzaamheden.

Vervolgens is gebleken uit paragraaf 6.1.2.1 dat het niet uitvoeren van deze werkzaamheden een tekortkoming in de zorgplicht kan veroorzaken, met als gevolg aansprakelijkheid voor de geleden schade. Als er geen werkprocessen voor deze werkzaamheden zijn, is de kans groot dat de bewindvoerder of zijn medewerkers dit niet of niet voldoende uitvoert/uitvoeren, omdat zij er geen weet van hebben. Als hier wel duidelijke werkprocessen voor opgesteld zijn, is het voor iedere medewerker bekend dat de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden.

Als de werkzaamheden uit paragraaf 3.5 vergeleken worden met de werkzaamheden waarvoor Spectrum Bewindvoering werkprocessen heeft opgesteld, valt direct het volgende op. Voor veel werkzaamheden zijn namelijk geen werkprocessen opgesteld. De desbetreffende werkzaamheden zijn:

- het aanschrijven van betrokken instanties;
- het opstellen van de eindrekening;
- het aanvragen van bijzondere bijstand;
- het aanvragen van kwijtschelding voor gemeentelijke heffingen;
- het aanvragen van huur- en/of zorgtoeslag;
- het aanvragen van verzekeringen;
- het doen van belastingaangifte.

Het gebrek aan een werkproces voor bovenstaande werkzaamheden kan tot gevolg hebben dat de werkzaamheden niet uitgevoerd worden. Het gevolg daarvan is dat de rechthebbende erachter komt en een vordering wegens tekortkoming van de zorgplicht instelt. Om ervoor te zorgen dat dit niet gaat gebeuren is het raadzaam om voor bovenstaande werkzaamheden een werkproces op te stellen.

§ 6.3.3 Analyse van interviewresultaten

In de onderzoeksresultaten van het interview valt als eerste op dat iedere medewerker wordt gewezen op de werkprocessen die gehanteerd worden bij Spectrum Bewindvoering. Dit sluit aan bij datgene wat in paragraaf 3.9.1 is beschreven. De bewindvoerder is namelijk verplicht om zijn dagelijkse werkzaamheden uit te voeren aan de hand van de werkprocessen. Indien de medewerkers niet op de hoogte zijn van de werkprocessen, is het onmogelijk om aan de hand daarvan de werkzaamheden uit te voeren.

Verder is het opvallend dat iedere medewerker de werkprocessen als prettig ervaart. Vooral bij de inwerkprocedure is dit goed van pas gekomen. Wat verder opvalt bij de medewerkers die al langer werken bij Spectrum Bewindvoering is dat zij de werkprocessen niet meer gebruiken. De voornaamste reden daarvan is dat zij de stappen die gezet moeten worden in hun hoofd hebben, waardoor zij de werkprocessen niet meer nodig hebben. Aan de ene kant is

het goed dat de medewerkers de werkprocessen net zolang gebruikt hebben totdat ze de werkzaamheden uit hun hoofd kenden. Aan de andere kant is dit ook een valkuil, want doordat ze de werkprocessen er niet meer bijhouden, bestaat de kans dat er stappen worden overgeslagen of vergeten. Daardoor kunnen de werkzaamheden niet of onvoldoende uitgevoerd worden met als gevolg dat er een tekortkoming in de zorgplicht ontstaat.

Uit de resultaten is verder gebleken dat zij geen gaten zien in de huidige werkprocessen waardoor er een tekortkoming in de zorgplicht zou kunnen ontstaan. De medewerkers zijn van mening dat de werkprocessen volledig en compleet zijn. Het is opvallend dat de medewerkers verschillend reageren op de vraag of er werkzaamheden zijn waarvoor een werkproces opgesteld moet worden. Zo betwijfelt een medewerker of alles vastgelegd moet worden in werkprocessen. Als alles wordt vastgelegd en medewerkers handelen er niet naar, schieten ze in zijn ogen daarmee niets op (zie bijlage 3.1). Een andere medewerker is juist van mening dat alle veelvoorkomende werkzaamheden vastgelegd moeten worden in een boek (zie bijlage 3.4). Hierdoor worden alle werkzaamheden gewaarborgd met als gevolg dat alle medewerkers weten wat er gedaan moet worden.

Als deze bevindingen met elkaar worden vergeleken, valt het op dat beide medewerkers er op een andere manier naar kijken. Waar de een het heeft over het handelen met gezond verstand ziet de ander het liefst dat alles wordt vastgelegd in een boek of handleiding. Voor beide valt iets te zeggen, maar met het oog op het voldoen aan de zorgplicht van de bewindvoerder, kan er niet voorzichtig genoeg omgegaan worden met de werkzaamheden. Als gewerkt wordt aan de hand van het ‘gezonde verstand’ van medewerkers, bestaat de kans dat iedereen op een andere manier te werk gaat. Als voor alle werkzaamheden een werkproces is opgesteld en medewerkers handelen hiernaar, dan wordt deze kans beperkt.

Dit zijn twee uitersten. Uit het interview met de medewerkers is naar voren gekomen dat er wel enkele punten zijn waarop zij vinden dat een werkproces aangevuld kan worden of opgesteld kan worden. Zo ontstond het idee bij een medewerker om een werkproces op te stellen voor de uitkomsten van het intakegesprek (zie bijlage 3.2). In het huidige werkproces (zie bijlage 2.1) blijkt niet wat er met de uitkomsten van het gesprek gedaan wordt. Uit het interview is gebleken dat dit soms voor frustratie kan zorgen bij de rechthebbende als hij een medewerker aan de telefoon krijgt die niet weet wat er is afgesproken. Naast het wegnemen van de frustratie is het ook van belang dat de afspraken worden vastgelegd in het kader van de dossiervorming. Een beschermingsbewindvoerder moet namelijk vanaf het eerste gesprek een dossier vormen voor de rechthebbende. Alle documenten die van belang zijn, moeten daaraan toegevoegd worden.⁷⁹ Het is aannemelijk dat een verslag waarin het verloop van het intakegesprek wordt beschreven ook een beschrijving bevat van de gemaakte afspraken. Het ontbreken daarvan leidt niet tot schending van de zorgplicht zoals uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken. Het heeft wel tot gevolg dat de bewindvoerder de dossiervorming, die ten behoeve van de rechthebbende moet plaatsvinden, niet op orde heeft.

§ 6.4 Analyse onderzoeksvraag 4

§ 6.4.1 Inleiding

In deze paragraaf worden de bevindingen van het interview vergeleken met de reeds verworven informatie over de toezichthoudende rol van de kantonrechter. Voor de

⁷⁹ Artikel 7 AMvB ‘Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren’.

onderzoeksresultaten wordt verwezen naar paragraaf 5.4 en de uitwerking van het interview staat in bijlage 4.

§ 6.4.2. Analyse wetsartikelen

Als de onderzoeksresultaten vergeleken worden met de artikelen, zoals die in paragraaf 3.7 zijn beschreven, valt het grote aantal overeenkomsten op. De inhoud van artikel 1:436 BW komt overeen met de manier waarop er gewerkt wordt. Uit het interview is namelijk gebleken dat de financieel medewerker toezicht de boedelbeschrijving controleert. Daarbij wordt gelet op de goederen en het vermogen die onder bewind zijn gesteld. Er wordt gekeken of daar geen opvallende posten tussen staan. Verder is gebleken dat de financieel medewerker toezicht, bij opvallende posten, bankafschriften bij de beschermingsbewindvoerder opvraagt of hem om een toelichting vraagt. Indien daar geen gehoor aan wordt gegeven of als dit niet de juiste uitkomst oplevert, kan de kantonrechter ertoe verzoeken dat de beschermingsbewindvoerder op zitting verschijnt.

Hetzelfde geldt voor de werkzaamheden uit artikel 1:445 BW. De uitvoering van deze werkzaamheden komt overeen met de manier waarop ze wettelijk zijn vastgelegd in dit artikel. Uit het interview is namelijk gebleken dat de financieel medewerkers toezicht de rekeningen en verantwoordingen en de eindrekeningen controleren. Zo wordt gekeken of de inkomsten en uitgaven met elkaar overeenkomen, of er geen grote uitgavenposten zijn, of het beheer goed verloopt en of de beschermingsbewindvoerder alle werkzaamheden verricht die van hem verwacht worden. Ook wordt gecontroleerd of er wel bijzondere bijstand of kwijtschelding wordt aangevraagd door de beschermingsbewindvoerder.

Over de taak van de kantonrechter om iedere vijf jaar het beschermingsbewind te controleren, is tijdens het interview niet veel over gesproken⁸⁰. Er is alleen naar voren gekomen dat, indien de rekening en verantwoording steekproefsgewijs worden beoordeeld, het systeem zo is ingericht dat iedere rechthebbende een keer in de vijf jaar aan bod komt. Dit heeft echter geen betrekking op de taak van de kantonrechter om te controleren of de maatregel niet verder ingrijpt dan noodzakelijk is.

In het interview is nog wel een andere taak van de kantonrechter en financieel medewerker toezicht aan bod gekomen, namelijk het beoordelen van machtigingen⁸¹. Het wetsartikel bepaalt dat de beschermingsbewindvoerder toestemming moet vragen aan de kantonrechter als de rechthebbende hier geen toestemming voor kan geven of weigerachtig is. Het beoordelen van deze machtigingen is een taak van de financieel medewerker toezicht. Uit het interview is gebleken dat bij de beoordeling hiervan eerst wordt bekeken of de rechthebbende wel of niet in staat is om toestemming te verlenen. Indien de rechthebbende wel wilsbekwaam is, verwijst de financieel medewerker toezicht de beschermingsbewindvoerder naar de rechthebbende. Dan dienen zij samen afspraken te maken over het onderwerp waarover de bewindvoerder toestemming wilde vragen. Het opvallende hieraan is dat tijdens het interview naar voren is gekomen dat bewindvoerders zich niet bewust zijn van deze gang van zaken. Vaak wordt er voor een onderwerp voor de zekerheid een machtiging ingediend, zodat de bewindvoerder zeker weet of dit wel of niet mogelijk is.

⁸⁰ Artikel 1:446a BW

⁸¹ Artikel 1:441 lid 2 BW

Bij het beoordelen van deze machtigingen is de financieel medewerker toezicht wel actief bij het beoordelen in hoeverre de rechthebbende wilsbekwaam is. Dit komt ook terug bij de mate van toezichthouden en de omvang van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder.

§ 6.4.2.2 Toezicht en zorgplicht

Uit het interview is gebleken dat de mate van toezichthouden en de omvang van de zorgplicht afhankelijk zijn van de mate waarin de rechthebbende wilsbekwaam is. Daarnaast is de omvang van het onder bewind gestelde vermogen of van de goederen die onder bewind zijn gesteld van belang (zie bijlage 5).

Indien een rechthebbende wilsbekwaam is, kan de beschermingsbewindvoerder meer met hem overleggen. Daarnaast kan de beschermingsbewindvoerder dan overleggen met de rechthebbende welke werkzaamheden hij verricht en wat de rechthebbende zelf kan doen. In het interview werd als voorbeeld genomen dat iemand door externe omstandigheden in de schulden is gekomen. Hij heeft wel de bekwaamheid om de vaste lasten te betalen, maar weet niet hoe de schulden opgelost kunnen worden. Als de beschermingsbewindvoerder en de rechthebbende dan onderling hierover afspraken maken, reikt de toezichthoudende rol van de kantonrechter ook niet verder dan de werkzaamheden die onder de afspraken vallen. Ditzelfde geldt ook voor de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder.

Het opvallende hieraan is dat de financieel medewerkers toezicht bij elk dossier individueel moeten nagaan in hoeverre de rechthebbende wilsbekwaam is en indien dit het geval is, wat de beschermingsbewindvoerder en de rechthebbende onderling hebben afgesproken over de werkzaamheden. Daarnaast zijn er geen regels of richtlijnen die bepalen wanneer de beschermingsbewindvoerder tekort is geschoten in de zorg van een goed bewindvoerder.

Dit maakt het voor de financieel medewerkers toezicht lastig om er een bepaalde werkwijze op na te houden. Ze weten wel op welke werkzaamheden gelet moet worden tijdens de controle, maar het vaststellen van een schending van de zorgplicht kan per dossier verschillend zijn. De vaststelling hiervan is afhankelijk van de zojuist benoemde factoren. Zoals in het interview werd verteld, beoordelen ze dit met hun 'boerenverstand'. Ze gaan dan na of de werkzaamheden van de beschermingsbewindvoerder wel of niet logisch zijn in de situatie van de rechthebbende.

Ondanks deze factoren is in het interview opgevallen dat onder andere de rekening en verantwoording strikt gecontroleerd worden. Alle stukken die de beschermingsbewindvoerder op basis van de wet in moet dienen, worden gecontroleerd. Als er ook maar iets niet in orde lijkt, wordt contact met de beschermingsbewindvoerder opgenomen. Zoals is gebleken, wordt eerst geprobeerd om gezamenlijk tot een oplossing te komen, maar als dat niet mogelijk is, wordt de zaak voorgelegd aan de kantonrechter. Hiermee wordt ook een signaal afgegeven aan de beschermingsbewindvoerder dat tekortkomingen of onregelmatigheden niet door de vingers worden gezien. De financieel medewerkers toezicht en de kantonrechter zijn in staat om druk uit te oefenen op de beschermingsbewindvoerder om de tekortkoming te herstellen.

Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen

Onderzoeksvraag 1

Wanneer is er, gezien vanuit de jurisprudentie over de periode 2010 tot en met 2016 sprake van schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?

Conclusie

Uit het jurisprudentieonderzoek is gebleken dat het schenden van de zorgplicht sterk afhankelijk is van de situatie van de rechthebbende. Als de bewindvoerder de werkzaamheden uit artikel 1:441 lid 1 BW of artikel 40 van de kwaliteitsverordening BPBI niet of onvoldoende uitvoert, kan de rechthebbende hier een vordering op instellen met als gevolg dat er wordt vastgesteld dat de beschermingsbewindvoerder zijn zorgplicht geschonden heeft.

Aanbevelingen:

- ❖ De schending van de zorgplicht is afhankelijk van de situatie van de rechthebbende. Daarom wordt de bewindvoerder en zijn medewerkers van Spectrum Bewindvoering geadviseerd om per rechthebbende aan de hand van artikel 1:441 lid 1 BW en artikel 40 van de kwaliteitsverordening te beoordelen welke werkzaamheden uitgevoerd moeten worden. Op deze manier worden alle werkzaamheden uitgevoerd die nodig zijn om het bewind goed te laten verlopen.
- ❖ Er wordt geadviseerd om tijdens een werkoverleg de inhoud van artikel 1:441 lid 1 BW en artikel 40 van de kwaliteitsverordening door te nemen met de medewerkers. Op deze manier wordt iedere medewerker zich bewust van de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden.
- ❖ Er wordt geadviseerd om alle werkzaamheden die verricht worden, vast te leggen in het dossier van de rechthebbende. Wanneer de rechthebbende stelt dat er sprake is van een tekortkoming, kan aan de hand van de bewijsstukken bewezen worden dat dit niet het geval is.

Onderzoeksvraag 2

In welke gevallen wordt de beschermingsbewindvoerder aansprakelijk gesteld voor de geleden schade indien de zorgplicht geschonden is?

Conclusie

De beschermingsbewindvoerder wordt aansprakelijk gesteld wanneer de tekortkoming aan hem toegerekend kan worden en als de schade het gevolg is van deze tekortkoming. In welke gevallen dit is, is afhankelijk van de situatie van de rechthebbende.

Aanbevelingen:

- ❖ Als is vastgesteld dat de bewindvoerder van Spectrum Bewindvoering tekort is geschoten in zijn zorgplicht, wordt geadviseerd om te bewijzen dat deze tekortkoming niet aan hem toegerekend kan worden of dat de schade niet het gevolg is van de tekortkoming.
- ❖ Er wordt geadviseerd om de beperking van het schadebedrag in de algemene voorwaarden te vernietigen, omdat de bewindvoerder aansprakelijk gesteld wordt voor het gehele bedrag. Daar kan aan de hand van algemene voorwaarden geen beperking op rusten.

Onderzoeksvraag 3

In hoeverre kunnen de werkprocessen van Spectrum Bewindvoering leiden tot het schenden van de zorgplicht?

Conclusie

Indien de werkprocessen niet compleet zijn, kunnen de werkzaamheden niet naar behoren uitgevoerd worden, met als gevolg dat de beschermingsbewindvoerder tekortschiet in zijn zorgplicht om zich als een goed bewindvoerder te gedragen. Ook het ontbreken van werkprocessen kan een schending van de zorgplicht tot gevolg hebben.

Aanbevelingen:

- ❖ Bij Spectrum Bewindvoering zijn enkele werkprocessen onvolledig. Om ervoor te zorgen dat deze onvolledigheid niet tot een tekortkoming leidt, wordt geadviseerd om aanpassingen aan te brengen in de volgende werkprocessen:
 - Openen beheer- en leefgeldrekening: nader specificeren wanneer welk formulier gebruikt moet worden en nader specificeren wat er gedaan moet worden als alle stukken gescand zijn.
 - Aanvragen zorgverzekering: de stap ‘welke zorgverzekering heeft rechthebbende’ uitbreiden met de vraag of rechthebbende een zorgverzekering heeft.
 - Verhuizing van rechthebbende naar een andere woning of instelling: nader specificeren wie de huur op moet zeggen, op welke wijze dit dient te gebeuren en waar dit vastgelegd moet worden.
 - Opstellen van een boedelbeschrijving: nader specificeren welke gegevens ingevuld moeten worden op het formulier, wat in de begroting aangepast moet worden en wanneer een inkomst of uitgave bijzonder is en welke toelichting daarbij gegeven moet worden. Verder kan de stap dat de bewindvoerder de boedelbeschrijving ondertekent, uitgebreid worden met het feit dat hij eerst de boedelbeschrijving controleert.
- ❖ Bij Spectrum Bewindvoering zijn voor een aantal werkzaamheden geen werkprocessen opgesteld. Om te voorkomen dat hierdoor werkzaamheden niet uitgevoerd worden, wordt geadviseerd om voor de volgende werkzaamheden een werkproces op te stellen en de medewerkers hier ook van op de hoogte te stellen:
 - de uitkomsten van het intakegesprek;
 - de communicatievormen en de wijze van vastleggen;
 - het aanschrijven van betrokken instanties;
 - het opstellen van de eindrekening en verantwoording;
 - het aanvragen van bijzondere bijstand;
 - het aanvragen van kwijtschelding voor gemeentelijke heffingen;
 - het aanvragen van huur- en/of zorgtoeslag;
 - het controleren en aanvragen van een aansprakelijkheidsverzekeringen en overige noodzakelijke verzekeringen;
 - het doen van belastingaangifte.

Onderzoeksvraag 4

In welke mate heeft het toezicht van de kantonrechter van de rechtbank Overijssel invloed op de schending van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder?

Conclusie

De kantonrechter en zijn financieel medewerkers toezicht hebben op grond van de wet de verplichting om de boedelbeschrijving, rekening en verantwoording en de eindrekening te controleren. Deze controle wordt op een strikte manier uitgevoerd en er wordt direct actie ondernomen zodra tekortkomingen worden geconstateerd. Er kan daarom geconcludeerd worden dat het toezicht van grote invloed is op het wel of niet schenden van de zorgplicht van de beschermingsbewindvoerder.

Aanbevelingen:

- ❖ Als blijkt dat de rechthebbende wilsbekwaam is, wordt geadviseerd dat de afspraken over wie welke werkzaamheden uitvoert op papier worden vastgelegd en worden ondertekend door beide partijen. Op deze manier staat de omvang van de zorgplicht vast en strekt de toezichthoudende rol van de kantonrechter niet verder dan het gebied dat hierdoor wordt begrensd.
- ❖ Als de kantonrechter verzoekt om aanvullende bewijsstukken, wordt geadviseerd om daaraan mee te werken. Indien dit niet gebeurt, wordt er argwaan gewekt, wat kan resulteren in een gesprek met de kantonrechter.

Probleemstelling

Wanneer schendt de beschermingsbewindvoerder de zorgplicht en in hoeverre kan hij aansprakelijk gesteld worden voor de geleden schade?

Conclusie

Er is geen eenduidig antwoord te geven op de vraag wanneer de zorgplicht geschonden wordt. Of er sprake is van een schending is afhankelijk van de mate van zelfredzaamheid van de rechthebbende en de afspraken die daaromtrent zijn gemaakt. Verder staat in artikel 1:441 lid 1 BW wel een omschrijving van de werkzaamheden en in artikel 40 kwaliteitsverordening BPBI staat een omschrijving van de minimale werkzaamheden die een bewindvoerder dient uit te voeren. Wanneer de rechthebbende in de gaten krijgt dat de minimale werkzaamheden niet zijn verricht, kan hij op grond van artikel 1:444 BW een vordering op de bewindvoerder instellen.

Indien de bewindvoerder tekort is geschoten in zijn zorgplicht om zich als een goed bewindvoerder te gedragen, wordt hij ook aansprakelijk gesteld voor de schade die daar het gevolg van is. Dit is niet het geval als de tekortkoming niet aan de bewindvoerder toegerekend kan worden of wanneer blijkt dat de schade op een andere manier opgelost kan worden.

Bronnenlijst

Literatuur:

Bureau Bartels 2015

Bureau Bartels, *Verdiepend onderzoek naar de groep onderbewindgestelden*, Amersfoort: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2015.

Bureau Bartels 2016

Bureau Bartels, *Vervolgmeting aantal en kosten beschermingsbewind*, Amersfoort, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 2016

Hartogh & Kerckhaert 2014

V. den Hartogh & A. Kerckhaert, *Beschermingsbewind, kwantitatief onderzoek naar ontwikkelingen en kosten voor de gemeenten*, Utrecht: Stimulanz 2014.

Jansen 1982

I. Jansen, *Aansprakelijkheid bewindvoerder*, 28 februari 2017, https://www.navigator.nl/document/inodcfccc843bc9f84d3a79b5d9eb51ac633?ctx=WKNL_CSL_413

Kock 2016

J. Kock, *Schuldenproblematiek neemt onverminderd toe*, 20 februari 2017, <https://www.nvvk.eu/k/n235/news/view/3737/3481/schuldenproblematiek-neemt-onverminderd-toe.html>

Koens 1982

J.C. Koens, *Beheers- en beschikkingsbevoegdheid*, 3 maart 2017, https://www.navigator.nl/document/inodc06d9370535c2e87398f326fa98f2803?ctx=WKNL_CSL_563

Koens 2014

J.C. Koens, *Taak van de bewindvoerder*, 27 februari 2017, https://www.navigator.nl/document/id7d3e4e4f2a6842ed8e12db3b32310312?ctx=WKNL_CSL_563

Kolkman & van Anken, WPNR 2015, p. 484-485

W.D. Kolkman & J.M. van Anken, 'De goede bewindvoerder', *WPNR 2015*, p. 484-485.

Limburg 2017

M. Limburg, *bewindvoerders boos op gemeente Deventer*, 22 februari 2017, <http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/bewindvoerders-boos-op-gemeente-deventer.9558613.lynkx>

Meinema 2013

M. Meinema, *Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap*, 27 februari 2017, https://www.navigator.nl/document/idad470035b1de4d2992783acd37df955a?ctx=WKNL_CSL_159

Mourik & Nuytinck 2015

M.J.A. van Mourik & A.J.M. Nuytinck, *Personen- en familierecht, huwelijksvermogensrecht en erfrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2015

Rechtspraak 2016

Rechtspraak, *Landelijke controle op curatoren, bewindvoerders en mentoren van start*, 2 maart 2017, <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Oost-Brabant/Nieuws/Paginas/Landelijke-controle-op-curatoren,-bewindvoerders-en-mentoren-van-start.aspx>

Schaafsma 2010

T. Schaafsma, *Beschermingsbewind is geen schuldhulpverlening*, Beschermingsbewind.nl 2010.

Schaeffer & Mastwijk

J.M. Schaeffer & J.J. Mastwijk, *Visie BPBI op wetsvoorstel 33.054, wijziging Boek 1 BW*, gepubliceerd op: http://kassa.vara.nl/fileadmin/user_upload/attachments/Reactie_BPBI.pdf 2012

Spectrum Bewindvoering 2012

Spectrum Bewindvoering, *Ons Kantoor: Wat is onze visie*, 20 februari 2017, <http://www.spectrumbewindvoering.nl/index.php/Ons-Kantoor/wat-is-onze-visie.html>

Spectrum Bewindvoering 2012

Spectrum Bewindvoering, *Ons kantoor: Wat doen we*, 20 februari 2017, <http://www.spectrumbewindvoering.nl/index.php/Ons-Kantoor/wat-doen-we.html>

Spectrum Bewindvoering 2012

Spectrum Bewindvoering, *Onze werkwijze: Beschermingsbewind*, 28 februari 2017, <http://www.spectrumbewindvoering.nl/index.php/Werkwijze/beschermingsbewind.html>

Verhoeven 2011

N. Verhoeven, *Wat is onderzoek: Praktijkboek voor methoden en technieken*, Den Haag: Boom Lemma Uitgevers 2011

Westhof & Ruig 2015

F. Westhof & L. de Ruig, *Voor mijn gevoel had ik veel geld*. Zoetermeer Panteia 2015

Jurisprudentie:

HR 16 december 2011, ECLI:NL:PHR:2011:BU4204.

HR 23 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV2364.

HR 28 september 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7462.

HR 20 november 2015, ECLI:NL:HR:2015:3334.

HR 19 april 2016, ECLI:NL:HR:1996:ZC2047.

Hof 's-Hertogenbosch 28 november 2011, ECLI:NL:GHSHE:2011:BV3392.

Hof 's-Hertogenbosch 13 december 2012, ECLI:NL:GHSHE:2012:BY6118.

Hof 's-Hertogenbosch 13 december 2012, ECLI:NL:GHSHE:2012:BY6126.

Hof Amsterdam 29 januari 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:BZ5403.

Hof 's-Hertogenbosch 7 maart 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:BZ3614.

Hof Arnhem-Leeuwarden 25 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ9654.

Hof 's-Hertogenbosch 20 augustus 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:3972.

Hof 's-Hertogenbosch 5 december 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:5947.

Hof 's-Hertogenbosch 5 december 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:5945.

Hof 's-Hertogenbosch 5 december 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:5946.
Hof 's-Hertogenbosch 19 juni 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:2381.
Hof 's-Hertogenbosch 4 december 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:5122.
Hof Amsterdam 21 april 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:1489.
Hof Arnhem-Leeuwarden 16 oktober 2015, ECLI:NL:GHARL:2015:7697.
Hof Arnhem-Leeuwarden 10 maart 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:2128.
Hof Arnhem-Leeuwarden 14 juli 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:6136.
Hof 's-Hertogenbosch 4 oktober 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:4410.
Hof 's-Hertogenbosch 29 november 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:5309.

Rb. Groningen 10 juni 2010, ECLI:NL:RBGRO:2010:BN2927.
Rb. Middelburg 14 juni 2010, ECLI:NL:RBMID:2010:BN6809.
Rb. 's-Hertogenbosch 29 september 2010, ECLI:NL:RBSHE:2010:BN8802.
Rb. 's-Gravenhage 20 oktober 2010, ECLI:NL:RBGR:2010:BO0157.
Rb. Haarlem 29 oktober 2010, ECLI:NL:RBHAA:2010:BO3683.
Rb. Alkmaar 24 maart 2011, ECLI:NL:RBALK:2011:BQ5666.
Rb. Arnhem 30 maart 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BQ0715.
Rb. Alkmaar 6 juni 2011, ECLI:NL:RBALK:2011:BP3444.
Rb. Arnhem 8 juli 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BS7492.
Rb. Haarlem 3 februari 2012, ECLI:NL:RBHAA:2012:BV7479.
Rb. Maastricht 6 juni 2012, ECLI:NL:RBMAA:2012:BW7883.
Rb. Alkmaar 7 juni 2012, ECLI:NL:RBALK:2012:BX5759.
Rb. 's-Hertogenbosch 12 juli 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BX7743.
Rb. Oost-Brabant 24 april 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:CA0349.
Rb. Oost-Brabant 6 juni 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:CA2619.
Rb. Zeeland-West-Brabant 18 november 2013, ECLI:NL:RBZWB:2013:8351.
Rb. Midden-Nederland 23 december 2013, ECLI:NL:RBMNE:2013:7855.
Rb. Gelderland 30 december 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:6414.
Rb. Noord-Holland 21 februari 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:6089.
Rb. Limburg 5 maart 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:2071.
Rb. Arnhem 8 juli 2014, ECLI:NL:RBARN:2011:BS7492.
Rb. Midden-Nederland 22 december 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:7086.
Rb. Overijssel 14 januari 2015, ECLI:NL:RBOVE:2015:536.
Rb. Oost-Brabant 4 februari 2015, ECLI:NL:RBOBR:2015:735.
Rb. Gelderland 9 februari 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:913.
Rb. Midden-Nederland 10 maart 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:1619.
Rb. Midden-Nederland 25 juni 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:5076.
Rb. Midden-Nederland 3 augustus 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:5676.
Rb. Oost-Brabant 26 augustus 2015, ECLI:NL:RBROT:2015:6289.
Rb. Midden-Nederland 7 september 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:6628.
Rb. Gelderland 7 oktober 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:6243.
Rb. Gelderland 15 december 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:8120.
Rb. Oost-Brabant 28 januari 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:445.
Rb. Midden-Nederland 3 juni 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:2998.
Rb. Noord-Holland 12 september 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:7599.

Publicaties overheid:

Kamerstukken II 2007, 5514765/07/06
Kamerstukken II 2011/2012, 33054, nr 3.
Kamerstukken II 2014/15 nr. 413

Kamerstuk 33 054, Memorie van Toelichting
Kamerstuk II 2015-0000270749

Wetgeving:

VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap (CRPD)

Boek 1 Burgerlijk Wetboek

Besluit Kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren

Overig:

Algemene Voorwaarden Spectrum Bewindvoering

Kwaliteitsverordening BPBI